

BELÜGYMINISZTERIUM

4 0213 01 Képző- és iparművészeti munkatárs

(02134006 Művészeti grafikus)

Képesítő vizsga

Szóbeli vizsgatevékenység

A vizsgafeladatok megnevezése: Szakmai elmélet vizsgafeladat (A-B)

A vizsgafeladat időtartama: 45 perc (felkészülési idő 30 perc, válaszadási idő 15 perc)

A vizsgafeladat értékelési súlyaránya: 30%

A) és B) vizsgafeladat ismertetése:

Összefoglaló ismertetés a programkövetelmények alapján összeállított, előre kiadott tételsorból húzott kérdéskörökre, témákra. A központilag összeállított vizsgakérdések a Képző- és iparművészeti munkatárs (Művészeti grafikus) **programkövetelményben szereplő művészettörténeti és grafika szakmai elméleti témaköröket tartalmazzák.**

A képesítő vizsga szóbeli tételeit a **BM/1262/2025.** számon kiadom.

Jóváhagyta:

Borosán Beata
osztályvezető

2025

Érvényes: 2025.02.01-től

A vizsgafeladatok megnevezése: Szakmai elmélet vizsgafeladat (A-B)

A vizsgafeladat időtartama: 45 perc (felkészülési idő 30 perc, válaszadási idő 15 perc)

A vizsgafeladat értékelési súlyaránya: 30%

A) és B) vizsgafeladat ismertetése:

Összefoglaló ismertetés a programkövetelmények alapján összeállított, előre kiadott tételsorból húzott kérdéskörökre, témákra. A központilag összeállított vizsgakérdések a Képző- és iparművészeti munkatárs (Művészeti grafikus) **programkövetelményben szereplő művészettörténeti és grafika szakmai elméleti témaköröket tartalmazzák.**

A tételekhez használható segédeszköz:

A szóbeli vizsga A) és B) tételsorához (néhány, külön jelzett B) kérdést kivéve) a képző intézmény által összeállított, maximum 2-2 oldalas feliratok nélküli képmelléklet.

A tételsor a 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendeletben foglalt szakképesítés programkövetelménye alapján készült.

Szakképesítés: 02134006 Képző- és iparművészeti munkatárs (Művészeti grafikus)

Szóbeli vizsgatevékenység

A vizsgafeladat megnevezése: Szakmai elmélet vizsgafeladat (A-B)

1. A) Mutassa be az ókori Egyiptom társadalmi felépítését, hiedelemvilágát! Ismertesse az ókori egyiptomi művészet korszakait, az építészet, szobrászat és festészet ránk maradt emlékeinek jellegzetességeit!

- Az ókori egyiptomi művészet korszakai, földrajzi, társadalmi környezete
- A sír- és templomépítészet típusai, felépítése, jellemzői
- A szobrászat, festészet és tárgykultúra jellemzői és stílusjegyei

1. B) Mutassa be egy könyvkiadóval való együttműködés során készülő összetett könyv tervezésének a lépéseit! Ismertesse a grafikus feladatait! Milyen tervezési célokat és szakmai szabályokat kell szem előtt tartania munkája során? Beszéljen a nyomdai előkészítés feladatairól is!

(Az 1. B) tételhez segédeszköz nem használható.)

Szakképesítés: 02134006 Képző- és iparművészeti munkatárs (Művészeti grafikus)

Szóbeli vizsgatevékenység

A vizsgafeladat megnevezése: Szakmai elmélet vizsgafeladat (A-B)

2. A) Mutassa be az antik görög kor hitvilágát, korszakait és építészetét! Elemezze a legismertebb épületeit, művészeti alkotásait!

- Az ókori görög művészet és kultúra nagy korszakai, jellemzői
- A templomok felépítése, az oszloprendek jellemzői
- A görög szobrászat jellegzetes vonásai a különböző korszakokban
- A görög mitológia világa, a görög vázafestészet

2. B) Mutassa be a tervezőgrafika nyomtatott műfajait, említsen történeti és kortárs példákat! Ismertesse a kiemelt célokat, a tervezés menetét, módszereit és a fontosabb szakmai részfeladatokat egy-egy műfaj esetében! Tervezési szempontból mi a különbség a nyomdai és az elektronikus felhasználású műfajok között?

Szakképesítés: 02134006 Képző- és iparművészeti munkatárs (Művészeti grafikus)

Szóbeli vizsgatevékenység

A vizsgafeladat megnevezése: Szakmai elmélet vizsgafeladat (A-B)

3. A) Mutassa be az antik Róma korszakait, kultúráját, építészetének, szobrászatának és festészetének jellegzetességeit! Soroljon fel és jellemezzen néhány fennmaradt római építményt és alkotást!

- Az ókori Római Birodalom társadalmi felépítése, a római művészet korszakai és jellemzői
- Az építészet jellemzői, építmény-típusai, a szobrászat és festészet emlékei
- Pannónia provincia római kori maradványai

3. B) Milyen számítógépes rendszer szükséges professzionális tervezőgrafikai munka végzéséhez? Mutassa be az eszközöket és perifériákat! Ismertesse a szükséges grafikus szoftvereket és felhasználási területeiket! Mi a szerver és mi a felhő? Mutassa be az elektronikus médiumokra készülő tervezőgrafikai műfajokat, ismertesse a kiemelt célokat! Tervezési szempontból mi a különbség a nyomdai és az elektronikus felhasználású műfajok között? Mit jelent az UI (User Interface) és az UX (User Experience)?

Szakképesítés: 02134006 Képző- és iparművészeti munkatárs (Művészeti grafikus)

Szóbeli vizsgatevékenység

A vizsgafeladat megnevezése: Szakmai elmélet vizsgafeladat (A-B)

4. A) Mutassa be az ókeresztény és a bizánci művészetet - az építészet és a festészet, valamint a díszítőművészet stílusjegyeit, ismert alkotásait!

- Az ókeresztény és bizánci építészet - a bazilika és a bizánci templom felépítése
- Az ókeresztény szobrászat stílusjegyei és jelképei
- A bizánci mozaik, az ikonfestészet és a kézművesség jellemzői

4. B) Határozza meg a kereskedelmi grafika fogalmát, sajátosságait! Beszéljen egyes tervezőgrafikai műfajok kialakulásáról és fejlődéséről a 19. századtól napjainkig! Példaként említsen korszakokat, alkotókat és munkákat! Beszéljen a mai reklámügynökségek tevékenységéről, a csoportmunkában a grafikus szerepéről! Említsen kortárs ügynökségeket, grafikai stúdiókat és munkáikat! Fejtse ki a branding (márkaépítés), az identitás, az arculat és a vizuális arculat fogalmak jelentését!

Szakképesítés: 02134006 Képző- és iparművészeti munkatárs (Művészeti grafikus)

Szóbeli vizsgatevékenység

A vizsgafeladat megnevezése: Szakmai elmélet vizsgafeladat (A-B)

- 5. A) Mutassa be a románkori építészeti, szobrászati és kézművesség stílusjegyeit! Jellemezze a különböző műfajokhoz kapcsolódó alkotásokat, európai és hazai műemlékeinket!**
- A román kor társadalma, hitvilága, építészete
  - A koraközépkori szobrászati, kódexfestészeti és kézművesség jellemzői
- 5. B) Mutassa be régi korok néhány fontos színelméletét! Határozza meg az additív és a szubtraktív színkeverés fogalmát! Beszéljen az alap- és kevert színekről, a szíkontrasztokról! Ismertesse a legfontosabb mai színrendszereket! Beszéljen a színrendszerek különbségeiből adódó színhasználati problémákról! Mi a négyszínnyomás és mi a direkt szín? Hogyan biztosíthatjuk, hogy az elképzelt színek kerüljenek ki a nyomdából?**

Szakképesítés: 02134006 Képző- és iparművészeti munkatárs (Művészeti grafikus)

Szóbeli vizsgatevékenység

A vizsgafeladat megnevezése: Szakmai elmélet vizsgafeladat (A-B)

- 6. A) Mutassa be a gótika építészeti! Soroljon fel, és röviden jellemezzen híres katedrálisokat és hazai műemlékeket!**
- A katolikus egyház szerepe
  - A gótikus építészeti stílus elterjedése, jellemzői Európában és Magyarországon
  - A templomépítészet: a katedrálisok alaprajza, részei, felépítése
- 6. B) Vázolja fel röviden a papírgyártás alapanyagait, történetét és mai technológiáját! Milyen célokra készülnek a papír alapú nyomdatermékek? Hogyan kell figyelembe venni a papírjellemtzőket tervezéskor? Milyen főbb papírfajtákat ismer? Milyen papírok alkalmasak művészi technikák alkalmazásakor? Beszéljen a papírméret-szabványokról és a grammról! Milyen felületnemesítő és nyomtatás utáni műveletek vannak?**

Szakképesítés: 02134006 Képző- és iparművészeti munkatárs (Művészeti grafikus)

Szóbeli vizsgatevékenység

A vizsgafeladat megnevezése: Szakmai elmélet vizsgafeladat (A-B)

7. A) Mutassa be a gótikus szobrászat, festészet és kézművesség alkotásait!

- A gótikus művészet általános jellemzői, fejlődése, stílusjegyei
- A gótikus szobrászat, festészet az északi országokban, Itáliában és Magyarországon
- Az iparművészet kiemelkedő alkotásai - üvegablakok, fémművesség

7. B) Mutassa be a mai professzionális nyomdai magas-, mély- és síknyomó eljárásokat technológiai és felhasználási szempontból! Beszéljen a színes nyomtatás lehetőségeiről! Mi a nyomdai ív és mi a vágott méret? Soroljon fel digitális nyomtatási eljárásokat, részletezze ezek speciális lehetőségeit és korlátait! Említsen manuális, kisipari nyomtatási technológiákat! A papíron kívül milyen anyagokra nyomtatnak még professzionális technológiákkal? Milyen kortárs példákat tudna említeni a nyomtatási eljárások érdekes, korszerű felhasználására?

Szakképesítés: 02134006 Képző- és iparművészeti munkatárs (Művészeti grafikus)

Szóbeli vizsgatevékenység

A vizsgafeladat megnevezése: Szakmai elmélet vizsgafeladat (A-B)

8. A) Mutassa be az itáliai reneszánsz építészet, szobrászat, festészet stílusjegyeit, jellemzőit, alkotóit és műveit!

- Az olasz reneszánsz művészet kialakulása, korszakai, jellemzői, vívmányai
- Az olasz reneszánsz épülettípusai, a szobrászat stílusjegyei az egyes korszakokban
- A festészet műfajai, technikái; festők és alkotások

8. B) Ismertesse a kortárs illusztráció fajtáit funkciók és az alkalmazott technikák szerint! Mutasson be magyar illusztrátorokat a 20. század különböző korszakaiból, említsen kortárs illusztrátorokat is! Határozza meg a vektoros és pixeles kép jellemzőit, a két technika közötti átjárás lehetőségeit! Ismertesse az elektronikus képformátumokat, adottságaikat és alkalmazási területeiket! Hogyan digitalizálunk képeredetit, hogyan korrigáljuk és dolgozzuk fel nyomdai vagy elektronikus felhasználásra? Milyen technikai adottságokat, paramétereiket ellenőrzünk nyomdába adás előtt? Milyen beállításokat végzünk el nyomdai file írásakor?

Szakképesítés: 02134006 Képző- és iparművészeti munkatárs (Művészeti grafikus)

Szóbeli vizsgatevékenység

A vizsgafeladat megnevezése: Szakmai elmélet vizsgafeladat (A-B)

9. A) Mutassa be a reneszánsz művészet Itálián kívüli elterjedését és jellemzőit a flamand, német, francia területeken és Magyarországon!

- Az északi reneszánsz építészet jellemzői, épülettípusai
- A flamand és német festészet, grafika jellemzői, stílusjegyei, híres alkotói
- A magyar királyi udvar művészete

9. B) Melyek voltak az első írásrendszerek és hol, mikor jelentek meg? Jellemezze őket jelölési rendszerük, formai jellemzőik, az alkalmazott anyagok és eszközök szerint! Milyen további előzmények után alakult ki a latin ábécé? Mikor használták a latin betű első reprezentatív megjelenési formáját, és mik annak a jellegzetességei? A kortárs tervezésben hol és miért használunk képi elemeket verbális üzenetátadásra?

Szakképesítés: 02134006 Képző- és iparművészeti munkatárs (Művészeti grafikus)

Szóbeli vizsgatevékenység

A vizsgafeladat megnevezése: Szakmai elmélet vizsgafeladat (A-B)

10. A) Mutassa be a barokk építészet és szobrászat stílusjegyeit és példáit Itáliában, a francia királyi udvarban, Ausztriában és Magyarországon!

- A barokk művészet szerepe az ellenreformáció időszakában
- A barokk építészet és szobrászat stílusjegyei
- Egyházi és világi barokk épülettípusai, jellemzői

10. B) Mikor jött létre a latinbetűs kódex és meddig használták? Mutassa be alapanyagait, felépítését és tartalmi elemeit! Határozza meg korszakonként a kódexíráshoz használt legfontosabb betűtípusokat! A latin betű fejlődésének milyen fontos állomása kapcsolódik a kódexíráshoz? Beszéljen az illusztráció és a díszítés alakulásáról! Soroljon fel és röviden jellemezzen magyar vonatkozású és nemzetközi kódexeket! Mutassa be a kalligráfia felhasználási lehetőségeit, funkcióit a kortárs tervezőgrafikában! Említsen példákat!

Szakképesítés: 02134006 Képző- és iparművészeti munkatárs (Művészeti grafikus)

Szóbeli vizsgatevékenység

A vizsgafeladat megnevezése: Szakmai elmélet vizsgafeladat (A-B)

11. A) Mutassa be az egyes európai országok barokk és rokokó festészetének különböző stílusjegyeit és alkotásait!

- A barokk festészet általános jellemzői, szerepe
- A katolikus Itália, Spanyolország, Flandria és a polgári Hollandia festészete, mesterei
- A magyarországi barokk festészet példái

11. B) Beszéljen röviden a könyvnyomtatás feltalálásának koráról és jelentőségéről! Ismertesse a Gutenberg által alkalmazott technikákat, és leghíresebb munkájának formai jellegzetességeit! Hogyan alakul a könyv felépítése, formája a század végére? Soroljon fel és röviden jellemezzen nevezetes ősnyomtatványokat Észak- és Dél-Európából, és ismertesse az ősnyomtatványok időszakának nyomdabetűit! Beszéljen az első magyar vonatkozású nyomtatványokról, a magyar nyelvű könyvnyomtatás kialakulásáról! Ismertesse a könyvkötés folyamatát!

Szakképesítés: 02134006 Képző- és iparművészeti munkatárs (Művészeti grafikus)

Szóbeli vizsgatevékenység

A vizsgafeladat megnevezése: Szakmai elmélet vizsgafeladat (A-B)

12. A) Mutassa be a klasszicista építészet, szobrászat és festészet stílusjegyeit, alkotásait, hazai műemlékeinket!

- A klasszicizmus általános jellemzői, társadalmi, filozófiai háttere
- Az építészet stílusjegyei (Franciaország, Anglia, Magyarország)
- A szobrászat és festészet stílusjegyei, mesterei (Franciaország és Magyarország)

12. B) Mutassa be a századforduló művészeti stílusának változatait, a grafikai tervezés jellegzetességeit és formai, műfaji újításait! Soroljon fel és röviden jellemezzen műfajokhoz és helyszínekhez kapcsolódóan híres alkotókat és alkotásokat! Mutassa be azokat a síknyomó eljárásokat, amelyeket művészi sokszorosító technikaként is ismer! Ismertesse alapelvüket, régi és mai felhasználási területeiket, alkotókat és műveiket!

Szakképesítés: 02134006 Képző- és iparművészeti munkatárs (Művészeti grafikus)

Szöbéli vizsgatevékenység

A vizsgafeladat megnevezése: Szakmai elmélet vizsgafeladat (A-B)

13. A) Mutassa be a romantika szobrászatának és festészetének stílusjegyeit, a historizmus és eklektika építészetének jellemzőit, alkotásait!

- A romantikus festészet, szobrászat stílusjegyei, irányzatai és mesterei (francia, német, angol és magyar)
- A historizáló és eklektikus építészet

13. B) Mutassa be az expresszionizmus, a futurizmus és a konstruktivizmus tipográfiai és betűtervezési kísérleteit, újításait! Szemléltesse, hogy mennyiben hatott az avantgárd szemlélete a húszas-harmincas évek grafikai tervezésre! Mutassa be az art déco művészetét nemzetközi és hazai példákkal! Hogyan látja viszont a klasszikus avantgárd vagy az art déco stíluselemeit, egyes alkotói megoldásait a mai tervezésben?

Szakképesítés: 02134006 Képző- és iparművészeti munkatárs (Művészeti grafikus)

Szöbéli vizsgatevékenység

A vizsgafeladat megnevezése: Szakmai elmélet vizsgafeladat (A-B)

14. A) Mutassa be az impresszionista és posztimpresszionista festészet stílusjegyeit, alkotóit és műveit! Ismertesse a Nagybányai művésztelep tagjainak tevékenységét!

- A 19. századvégi művészet célkitűzései, törekvései, plein air festészete
- Az impresszionizmus és posztimpresszionizmus nagymestereinek művészetete
- A századvégi stílusirányzatok magyar képviselői

14. B) Ismertesse a Bauhaus céljait! Mutassa be tervezőgrafikai stílusát és tipográfiai, betűtervezési eredményeit konkrét példák segítségével! Mutasson be nemzetközi és magyar alkotókat! Határozza meg a groteszk betűosztályt (vagy betűcsoportot)! Mutassa be a történeti szempontból legfontosabb groteszk betűket és tervezőiket! Melyek a groteszk betűtípusok felhasználásának legjellemzőbb területei? Milyen hangulata, stílusértéke, vizuális üzenete lehet groteszk betűtípus alkalmazásának a kortárs tervezésben?

Szakképesítés: 02134006 Képző- és iparművészeti munkatárs (Művészeti grafikus)

Szóbeli vizsgatevékenység

A vizsgafeladat megnevezése: Szakmai elmélet vizsgafeladat (A-B)

15. A) Mutassa be a szimbolizmus festészeti irányzatát és a szecesszió építészetét, művészetét Európában és Magyarországon!

- A szimbolizmus jellemzői, törekvései
- A szecesszió építészetének újításai, stílusjegyei; stílussteremtő építészek Európában és Magyarországon
- A szecessziós grafika, festészet és iparművészet stílusjegyei és jeles képviselői

15. B) Mutassa be a svájci stílus jellegzetességeit és tervezési módszereit! Mutasson be jelentős alkotókat és munkájukat! Ismertesse a stílus nemzetközi hatásait! A kortárs tervezés mennyiben őrzi a svájci stílus eszközeit, megoldásait? Melyik korszakban születtek meg a modern tipográfia alapjai? Határozza meg a klasszikus és a modern tipográfia rendszerét, tervezési megoldásait! Említsen történeti példákat mindkettőre! Miként jelenik meg a két rendszer a mai tervezésben?

Szakképesítés: 02134006 Képző- és iparművészeti munkatárs (Művészeti grafikus)

Szóbeli vizsgatevékenység

A vizsgafeladat megnevezése: Szakmai elmélet vizsgafeladat (A-B)

16. A) Mutassa be a 20. század elejének avantgárd művészeti irányzatai közül a fauvizmus, expresszionizmus, kubizmus legfőbb törekvéseit és kiemelkedő alkotóit! Ismertesse a Nyolcak csoportjának tevékenységét!

- A 20. század elejének társadalmi környezete, a művészeti irányzatok alapelvei
- A 20. századi képzőművészet meghatározó alakjai
- A festészet modern irányzatai, magyarországi megjelenése

16. B) Mik a posztmodern tervezőgrafika jellegzetességei? Mutassa be a korszak legfontosabb színhelyeit, tendenciáit alkotók és munkák említésével! Mutasson be magyar tervezőket és munkákat a nyolcvanas-kilencvenes évekből! Milyen technikai változásokat, új feladatokat és tervezői lehetőségeket jelentett a grafikus számára a számítógép megjelenése? Határozza meg a DTP fogalmát! Mi a CTF és a CTP technológia?

Szakképesítés: 02134006 Képző- és iparművészeti munkatárs (Művészeti grafikus)

Szóbeli vizsgatevékenység

A vizsgafeladat megnevezése: Szakmai elmélet vizsgafeladat (A-B)

17. A) Mutassa be a 20. század eleji avantgárd művészeti irányzatok közül a futurizmus, a konstruktivizmus, a dadaizmus és a szürrealizmus törekvéseit és kiemelkedő alkotóit! Beszéljen az absztrakt művészet kialakulásáról!

- A 20. század elejének társadalmi környezete, a művészetek filozófiai háttere
- A képzőművészet modern irányzatai, megjelenési formái és legismertebb képviselői
- Az absztrakció különböző megjelenési formái

17. B) Mi az antikva? Mutassa be a reneszánsz, a barokk és a klasszicista betűtervezés jellegzetességeit! Sorolja fel minden időszakhoz kapcsolódóan a kiemelkedő betűmetszőket, és alkotásaikat! Említsen magyar tervezőt! Ismertessen 20. századi antikvákat, nevezze meg tervezőjüket! Hol találkozunk reneszánsz, barokk, illetve klasszicista antikvakkal a kortárs tervezésben? Milyen hangulata, stílusértéke, vizuális üzenete lehet egy-egy antikva típus alkalmazásának? Ismertesse a betűalkalmazási szabályokat! Határozza meg a tipográfiai mértékrendszer fogalmát!

Szakképesítés: 02134006 Képző- és iparművészeti munkatárs (Művészeti grafikus)

Szóbeli vizsgatevékenység

A vizsgafeladat megnevezése: Szakmai elmélet vizsgafeladat (A-B)

18. A) Mutassa be a 20. századi építészet és iparművészet legfontosabb irányzatait! Sorolja fel és jellemezze a két terület meghatározó alkotásait, tervezőit!

- A Bauhaus története és képviselői
- Design áramlatok a 20. században (art deco, funkcionalizmus, organikus művészet, minimalizmus)
- A modern és posztmodern építészet stílussteremtő személyiségei

18. B) Határozza meg a betűtípus, a betűváltozat, a betűcsalád és a betűosztály (vagy betűcsoport) fogalmát! Milyen betűosztályokat ismer? Mutassa be ezeket röviden formai, történeti és alkalmazási szempontból! Említsen jellemző példákat! Milyen hangulata, stílusértéke, vizuális üzenete lehet a példaként kiválasztott fontok alkalmazásának? Milyen általános betűalkalmazási szabályokat ismer? Milyen fájlformátumokban elérhetők a fontok? Hogyan tudjuk beszerezni és a gépünkön használni őket? Hogyan kerülhetjük el, hogy fontkészletünk túlterhelje rendszerünket?

Az 18. B) tételhez segédeszköz nem használható.)

Szakképesítés: 02134006 Képző- és iparművészeti munkatárs (Művészeti grafikus)

Szóbeli vizsgatevékenység

A vizsgafeladat megnevezése: Szakmai elmélet vizsgafeladat (A-B)

19. A) Mutassa be a 20. század második felének avantgárd és a magyar neoavantgárd művészet festői irányzatait, híres alkotásait, művészeit!

- Művészeti válaszok a II. világháború utáni társadalmi jelenségekre
- Az absztrakt expresszionizmus, pop art, op art, hiperrealista festészet külföldi és magyar képviselői

19. B) Mi a magasnyomás alapelve? Mutassa be nyersanyagait és a nyomtatás módját! Mik az így készült grafika képi jellegzetességei? Mutassa be a magasnyomással készült illusztrációk európai történetét, a legfontosabb alkotókat, műveiket! Beszéljen a korai kínai nyomatokról és a japán fametszet fontos korszakáról, jelentőségéről! Beszéljen jelentős 20. századi művészekről, akik magasnyomású képgrafikát készítettek! Említsen kortárs alkotókat! Mi a különbség a képgrafika és a tervezőgrafika között?

Szakképesítés: 02134006 Képző- és iparművészeti munkatárs (Művészeti grafikus)

Szóbeli vizsgatevékenység

A vizsgafeladat megnevezése: Szakmai elmélet vizsgafeladat (A-B)

20. A) Mutassa be a 20. század második felében megjelenő újabb képzőművészeti műfajokat, irányzatokat!

- A korszak új művészeti megnyilvánulásai Európában és az Egyesült Államokban és Magyarországon
- A konceptuális művészet törekvései, fluxus, performance, akcióművészet, az installáció és médiaművészet alkotásai, művészei

20. B) Mi a mélynyomás alapelve? Ismertesse a mélynyomás anyagait, technikáit, ezek képi jellegzetességeit, a nyomtatás módját! Mutassa be a mélynyomásos illusztráció és képgrafika európai történetét, a legfontosabb alkotókat, műveiket! Említsen 20. századi és kortárs alkotókat! Beszéljen a mélynyomtatással készült illusztrációk és a tipográfia történeti összefüggéseiről!

AZ ÉRTÉKELÉS SZEMPONTJAI

Tanári példány

1. A) Mutassa be az ókori Egyiptom társadalmi felépítését, hiedelemvilágát! Ismertesse az ókori egyiptomi művészet korszakait, az építészet, szobrászat és festészet ránk maradt emlékeinek jellegzetességeit!

- Az ókori egyiptomi művészet korszakai, földrajzi, társadalmi környezete
- A sír- és templomépítészet típusai, felépítése, jellemzői
- A szobrászat, festészet és tárgykultúra jellemzői és stílusjegyei

Kulcsszavak, fogalmak:

(i.e. 3000 - i.e. 30) *Korszakai: Óbirodalom - Középbiródalom - Újbirodalom - Kései kor* / korlátlan hatalmú fáraó, öntözéses földművelés, csillagászat, matematika, geometria, hieroglif írás, tízes számrendszer / többistenhit (Ré - Napisten; Hórusz; Ízisz, Ozirisz) halottkultusz - mumifikálás (canopus edények, portrék, usebti szobrok) / obeliszkek, sziklasírok, masztabák, piramisok (*Dzsószer fáraó lépcsős piramisa - Szakkara / Kheopsz, Kheprén és Mükerinosz - Gízai piramisok*) festészeti ábrázolások a legjellemzőbb felületek törvénye szerint - az alakok mérete a rangjelkép (*Halastó / Hárházó nők / Siratóasszonyok*) a szobrok az örökkévalóságnak és a halottkultusz részeként készültek / a szobrok idealizáltak, szimmetrikus felépítésűek / legnagyobb felületek törvénye és frontális jellemzi (*Kheprén fáraó / Mükerinosz hitvesével / Ülő őrnök szobra / Hatsepszut, Nofertiti*) fejlett kézművesség, üvegműves és ötvöstárgyak (*Arany sólyomfej / ékszerek*) a régészeti leletek hatása a későbbi korok művészetére

1. B) Mutassa be egy könyvkiadóval való együttműködés során készülő összetett könyv tervezésének a lépéseit! Ismertesse a grafikus feladatait! Milyen tervezési célokat és szakmai szabályokat kell szem előtt tartania munkája során? Beszéljen a nyomdai előkészítés feladatairól is!

(Az 1. B) tételhez segédeszköz nem használható.)

Kulcsszavak, fogalmak:

- Műfaji adottságok, formátum, terjedelem
- Konceptió, arányok, stílus, layout, grid-rendszer, laptükör, fontok, térközök, tipográfiai elemek, illusztráció, ábra, képfeldolgozás
- Tördelés, tördelési és tipográfiai szabályok
- Könyvborító, könyvkötés: lehetőségek
- Képfelbontások, cmyk, színprofilok, kifutók

2. A) Mutassa be az antik görög kor hitvilágát, korszakait és építészetét! Elemezze a legismertebb épületeit, művészeti alkotásait!

- Az ókori görög művészet és kultúra nagy korszakai, jellemzői
- A templomok felépítése, az oszloprendek jellemzői
- A görög szobrászat jellegzetes vonásai a különböző korszakokban
- A görög mitológia világa, a görög vázafestészet

Kulcsszavak, művek, fogalmak:

Ókori görög városállamok kiépülése - a kultúra és művészet felvirágzása - filozófia, természettudományok, költészet, színház, zene, képzőművészetek / az európai kultúra alapjai - az athéni demokrácia (Drakón törvényei) politeizmus - emberforma, halhatatlan istenek (*Zeusz, Hadész, Héra, Dionüszosz, Apollón, Héphaisztosz, Aphrodité*) - történeteik összessége a mitológia / Olümposz - az istenek lakhelye / templomépítés az istenszobrok befogadására / felépítésük: lépcsős lábazat, törzs-oszlopsor(ok), nyaktagozat-párkány (eresz, fríz, triglif, metopé, hevedergerenda) timpanon / oszloprendek: dór, ión, korinthuszi

I. Homéroszi kor (i.e. II-VIII. sz.) Spárta vezető szerepe / kézművesség, hajózás, kereskedelem / a görög írás-, és mértékrendszer, pénzhasználat / bálványszobrok, terrakotta, bronz idolk, geometrikus megformálású figurák / frontális beállítás, mereven formált arc-, haj-, ruha

II. Archaikus kor (i.e. VII-VI. sz.) adósrabszolgaság / Athén: a szabadok rabszolgatartó társadalma / perzsa háborúk. (Héra-templom) – életnagyságú és kisebb agyag- és kőszobrok - áldozati ajándék, életszerűbb, de sematikus mintázási mód - a szobrokon archaikus mosoly / koré - kúrosz - oszlopot helyettesítő márványszobrok (ruhás nőalak, ruhátlan férfialak, szimmetrikus, zárt körvonal / khitont viselő koré, borjút tartó kúrosz/

III. Klasszikus kor (i.e. V-IV. sz.) az athéni demokrácia fénykora (Periklész) Peloponnészoszi háború - Nagy Sándor uralkodása és hódításai. (*Delphoi Apolló templom / Akropolisz: Propülaia/Parthenon / Niké templom/Erechteion*) a szobrok már nem a túlvilági létet szolgálják, a középpontban az ember (antropomorf szemlélet) / anatómia, kontraposzt, arányszabályok, nyitott körvonalak, mérték-harmónia-egyszerűség elve (kánonok) / a domborművek és szobrok a templomok szerves alkotóelemei (*Pheidiasz: Pallasz Aténé*) óriás nőalak, lándzsával, pajzzsal - fa, arany, elefántcsont / *Panathénaia*: lovasok, gyalogosok, ülőfigurák - fejeik azonos magasságban - izokefália (*Mürón: Diszkoszvető*) *Lándzsavívő / Delphoi kocsihajtó, bronz / Zeusz bronz szobra, Hermész a kis Dionüszossal* /

IV. Hellenizmus kora (i.e. IV-II. sz.) a széthullott birodalom királyságait Róma hódította meg (*Pergamon: Fellegvár, Zeusz oltár*) *építészet*: színházak - piactér - stadionok - városfalak / *szobrászat*: szenvedély, drámaiság, idős, rokkant, groteszk figurák (*Zeusz oltár* – rekonstrukció - Berlin / Az istenek és a gigászok harca - dombormű - mozgalmas jelenetek (*Szamothrakéi Niké*) márvány torzó - győzelmi emlékmű (*Laokoon csoport*) márvány - mozgalmasság, teatralitás (*Milói Vénusz / A tövishúzó szobra*) a *festészet* fennmaradt emlékei - festett vázák

2. B) **Mutassa be a tervezőgrafika nyomtatott műfajait, említsen történeti és kortárs példákat! Ismertesse a kiemelt célokat, a tervezés menetét, módszereit és a fontosabb szakmai részfeladatokat egy-egy műfaj esetében! Tervezési szempontból mi a különbség a nyomdai és az elektronikus felhasználású műfajok között?**

Kulcsszavak, fogalmak:

- Kis- és nagyarculat, dinamikus arculatok nyomtatott anyagai
  - Könyv, kiadvány, periodikus kiadvány tervezése
  - Csomagolástervezés
  - Plakát, óriásplakát, citylight, egyéb hirdetések tervezése
  - Ábra, szakábra, illusztráció, szakillusztráció
  - Az egyes műfajok céljai, koncepció kialakítása, a tervezés menete, fontosabb részfeladatok, nyomdai előkészítés
  - Történeti és kortárs példák
  - A nyomdai és az elektronikus felhasználású műfajok közötti általános különbségek: tipográfia, képminőség, színmódok, direktszín, nyomdai eljárások, láthatóság
-

3. A) **Mutassa be az antik Róma korszakait, kultúráját, építészetének, szobrászatának és festészetének jellegzetességeit! Soroljon fel és jellemezzen néhány fennmaradt római építményt és alkotást!**

- Az ókori Római Birodalom társadalmi felépítése, a római művészet korszakai és jellemzői
- Az építészet jellemzői, építmény-típusai, a szobrászat és festészet emlékei
- Pannónia provincia római kori maradványai

Kulcsszavak, művek, fogalmak:

Királyság, köztársaság, császárság kora (i.e.753 - 476) római hódítások – etruszk, görög hatás / az államszervezés, közigazgatás, életmód és az építészet kapcsolata / császári reprezentáció: szobrok, portrék, domborművek

*Építménytípusok: amphiteátrumok, templomok, lakóházak, utak, vízvezetékek, viaduktok, közfürdők, vásárcsarnokok, fórumok, katonai építmények, diadalívek, emlékoszlopok / megnövelt belső tér, köralaprajzú épületek, új tetőfedési technikák, márványburkolat, padlófűtés / római oszloptípusok, kupolák, homlokzatok, boltívek, donga- és kereszt-boltozatok, colosseum-motívum (Róma: *Colosseum. / Pantheon / Vesta templom / Caracalla thermája / Római vízvezeték (pl. Segovia, Nimes) / Forum Romanum rekonstrukció / Constantinus diadalíve / Titusz diadalíve*)*

*Szobrászat: külső és belső tulajdonságokat is kifejező családi- és császárportrék / realiztikus, elbeszélő jellegű domborművek a hódításokról (Róma: *Augustus császár márványszobra / Marcus Aurelius bronz lovasszobra / portrészobrok - Caligula, Brutus, Caracalla, Vespasianus / Constantinus diadalíve / Traianus és Marcus Aurelius oszlopa*)*

Festészet: császári paloták, bazilikák, nemesi és polgári házak freskódíszítései / festett oszlopsorok, teljes falat beborító díszítmények / csendéletek, színpadi képek, történelmi jelenetek, mitológiai tárgyú és hétköznapi életből vett képek / Vezúv kitörése - az eltemetett *Pompei és Herculaneum* épületei / a látvány visszaadására törekvő, változatos témájú festészet / természetes mozdulatok, térbeliség – portréfestészet / *Mozaikburkolatok* – padló- és faliképek – geometrikus és természeti formák, emberábrázolások (Pompei: a *Misztérium villa falfestményei/ Vettiusok háza / Házaspár portréja / Isszoszi csata mozaik faliképe*) az antik műemlékek és ásatások szerepe a későbbi korok művészetében

Pannónia provincia (i.e. I- i.sz. IV. sz.) – Aquincum (Óbuda: *Mitras – szentély*) polgárvárosok és katonai táborok, fürdők, amfiteátrumok, polgárházak, villák / *Tác - Gorsium* régészeti leletei / *Savaria* (Szombathely) / *Arrabona* (Győr) épületmaradványai / *Sopianae* (Pécs) sírkamrái

3. B) Milyen számítógépes rendszer szükséges professzionális tervezőgrafikai munka végzéséhez? Mutassa be az eszközöket és perifériákat! Ismertesse a szükséges grafikus szoftvereket és felhasználási területeiket! Mi a szerver és mi a felhő? Mutassa be az elektronikus médiumokra készülő tervezőgrafikai műfajokat, ismertesse a kiemelt célokat! Tervezési szempontból mi a különbség a nyomdai és az elektronikus felhasználású műfajok között? Mit jelent az UI (User Interface) és az UX (User Experience)?

Kulcsszavak, fogalmak:

- A grafikus munkához megfelelő monitor és további szükséges hardver eszközök
- A vektor-, pixelgrafikus, kiadványszerkesztő, illetve más feladatokra alkalmas szoftverek és alkalmazási területeik
- Egyéb, a munkához szükséges nem grafikus szoftverek (pl.: font menedzsment program, szövegszerkesztő)
- Csoportmunka koordinációja, információ- és fájlmegosztás. Nagyméretű fájlok tárolása.
- Felhőalapú szoftver- és tárhelyszolgáltatások
- Banner, weboldal vagy app (alkalmazás) vizuális terve, különböző célokra és technikákkal készített mozgó grafika, adatvizualizáció, tv szpot, e-könyv, arcukat megjelenítése elektronikus felületeken
- Funkcionális megfontolások és elrendezésbeli, tipográfiai, színhasználati szempontok
- User Interface: az a digitális felület, amelyen az alkalmazás és a felhasználó közötti kommunikáció zajlik.
- User Experience: a grafikus és a fejlesztők közös munkája a termék átlátható, hatékony és élvezetes használata érdekében.

4. A) Mutassa be az ókeresztény és a bizánci művészetet - az építészet és a festészet, valamint a díszítőművészet stílusjegyeit, ismert alkotásait!

- Az ókeresztény és bizánci építészet - a bazilika és a bizánci templom felépítése
- Az ókeresztény szobrászat stílusjegyei és jelképei
- A bizánci mozaik, az ikonfestészet és a kézművesség jellemzői

Kulcsszavak, művek, fogalmak:

A Római Birodalom kettészakadása – Constantinus római császár: a keresztény vallásgyakorlás engedélyezése – egyistenhit (monoteizmus) - messiás, próféták, apostolok, misszió, evangélium, szentháromság, üdvösség-kárhozat; Biblia / Ószövetség - Újszövetség - történeti, tanítói és profetikus könyvek / Rómát behálózó katakombák – imaházak – temetőkápolnák – keresztelőkápolnák – mauzóleumok – szarkofágok – harangtoronyok /

Nyugaton: ókeresztény művészet (IV. - X. sz.) a római katolikus egyház kiépülése / gótok, longobárdok – Ravenna, Róma, Frank Birodalom: Aachen; normannok, avarok, szlávok, magyarok / kolostorépítészet / ókeresztény bazilika: torony nélküli épület (átrium, hosszház, szentély, három és öthajós épülettér, fedélszék, kazettás síkmennyezet, árkádsor, apszis, oltár, lizéna, keresztelőkápolna – baptisztérium, mauzóleum, fafaragványok, elefántcsont faragványok, áttört díszítésű kő faragványok) katakomba festészet (Róma: *Domitilla katakomba - Hal kenyeres kosárral / Callixtus katakomba - Szt. Cecília kriptája / a régi Szt. Péter bazilika / Santa Sabina bazilika*)

Mozaikművészet (San Apollinare in Classe bazilika szentélye / San Vitale templom - Ravenna: Justinianus császár és kísérete / San Apollinare Nuovo / San Apollinare in Classe / Velence: San Marco templom / Róma: St. Clemente (Kelemen) bazilika apszis mozaikja /

Santa Constanza mauzóleum - Galla Placidia / Milánó: San Ambrogio kapu díszítése, Jónás története) szarkofág (Róma: Theodorus püspök szarkofágja / Ravenna: Agnellus püspök szószéke / domborművek, oszlopfők, szószékek - fa, elefántcsont faragások / ereklyetartók, miniatúrafestészet /

Kelet-római birodalom – Bizánci császárság (i.sz. V. - XIII.sz.) – Balkán félsziget, Kis-Ázsia, Szíria, Palesztina, Egyiptom / *görög-keleti ortodox egyház* – pápa-császárság (cezaropapizmus) *Bizánci művészet / a bizánci templom: görög kereszt alaprajzú, cikkelyes-, csegelyes-, tamburos kupola, kilencosztatú tér, ikonosztáz, mozaikdíszítés, izokefália, arany háttér, ikonfestészet (Jézus-Pantokrátor alakja – Hagia Sophia – Konstantinápoly /*

Pécsi bazilika ókeresztény maradványai – festett sírkamra / Óbuda – Cella trichora kápolna)

4. B) Határozza meg a kereskedelmi grafika fogalmát, sajátosságait! Beszéljen egyes tervezőgrafikai műfajok kialakulásáról és fejlődéséről a 19. századtól napjainkig! Példaként említsen korszakokat, alkotókat és munkákat! Beszéljen a mai reklámügynökségek tevékenységéről, a csoportmunkában a grafikus szerepéről! Említsen kortárs ügynökségeket, grafikai stúdiókat és munkáikat!

Fejtse ki a branding (márkaépítés), az identitás, az arculat és a vizuális arculat fogalmak jelentését!

Kulcsszavak, fogalmak:

- A 19. századi reklámbetűk és betűhasználat. A modern plakát megszületése a századfordulón. Példák a logó és az arculat műfajának történetéből
- A figyelemfelkeltés, a beazonosíthatóság, a karakter és a lényeg kiemelésének eszközei a 20. század különböző időszakában
- Új műfajok kialakulása az elektronikus médiumok megjelenésével
- A vizuális elemek, arányok következetes használata, vizuális koncepció kialakítása nyomtatott és elektronikus felületekre egyidejűleg. Arculat, vizuális arculat, reklám, reklámkampány
- Az ügynökségek kapcsolata a grafikussal, a stúdiókkal
- Reklámkampányok, koncepciók, a különböző szereplők, szakmák együttműködése
- Fogalmak meghatározása

---

5. A) Mutassa be a románkori építészet, szobrászat és kézművesség stílusjegyeit! Jellemezze a különböző műfajokhoz kapcsolódó alkotásokat, európai és hazai műemlékeinket!

- A román kor társadalma, hitvilága, építésze
- A koraközépkori szobrászat, kódexfestészet és kézművesség jellemzői

Kulcsszavak, művek, fogalmak:

Német-Római Császárság, Itália, Francia Királyság, Magyar Királyság (XI. - XIII. sz.)
feudális rend – skolasztika – investitúra harcok – keresztes háborúk – zarándokútvonalak, szerzetesrendi építészet / plébániatemplomok, kolostorok, csontházak, keresztelőkápolnák – városfalak – várak, tűz- és őrtornyok, lakótornyok, erődtemplomok, püspöki székesegyházak

A templomok részei: előcsarnok, hajók, szentély, kórus, altemplom / vastag falak, félköríves boltívek, lőrés-szerű ablakok, rózsablak, bélétes kapu, dongaboltozat, keresztboltozat, zömök tartóoszlopok, oszlopkötegek, faragott, szobordíszes pillérek

Franciaország: *Cluny-i bencés apátság / Arles-i Sainte Trophime templom /*

Olaszország: *Firenzei San Miniato del Monte / Milánói San Ambrogio templom / Pisai székesegyház /*

Németország: *Kölni dóm / Bambergi székesegyház / Worms-i dóm /*

Magyarország: *Feldebrői Szt. Márton templom altemploma / Pécsi székesegyház / Lébényi bencés apátsági templom / Visegrádi Salamon torony / Jáki templom; Árpád-kori királyi palota - és kápolna – Esztergom /*

Szobrászat: építészettel együtt kialakított - egyszerűsített tömbös formák, fülkeszobrok, sorba rendezett ruhás alakok, aszketizmus kifejeződése, testetlen ruharedők /

Festészet-kézművesség: freskók - kódexillusztrációk - miniatúrák - iniciálék, zománcdíszű ereklyetartó, magyar királyi korona, bayaeaux-i kárpit, magyar koronázási palást

5. B) Mutassa be régi korok néhány fontos színelméletét! Határozza meg az additív és a szubtraktív színkeverés fogalmát! Beszéljen az alap- és kevert színekről, a színkontrasztokról! Ismertesse a legfontosabb mai színrendszereket! Beszéljen a színrendszerek különbségeiből adódó színhasználati problémákról! Mi négyszínnyomás és mi a direkt szín? Hogyan biztosíthatjuk, hogy az elképzelt színek kerüljenek ki a nyomdából?

Kulcsszavak, fogalmak:

- Newton és más régi gondolkodók színelmélete
- Itten színtana. A spektrum színei, alapszínek, kevert színek, hétféle színkontraszt
- Additív és szubtraktív színkeverés, RGB, CMY, CMYK, HSB, Lab.
- Nyomtatott és elektronikus felületek színkezelésének különbségei, az átjárhatóság korlátai.
- Optikai (CMYK) és fizikai (direkt szín) színkeverés a nyomdában.
- A direkt színek szerepe a tervezésben adott feladatok, színek, technikák kapcsán.
- Színhűség biztosítása: monitorkalibrálás, szintér-szimuláció, színprofil egyeztetése a nyomdával, Pantone-skála, proof készítése

---

6. A) Mutassa be a gótika építészetét! Soroljon fel, és röviden jellemezzen híres katedrálisokat és hazai műemlékeket!

- A katolikus egyház szerepe
- A gótikus építészeti stílus elterjedése, jellemzői Európában és Magyarországon
- A templomépítészet: a katedrálisok alaprajza, részei, felépítése

Kulcsszavak, művek, fogalmak:

Feudalizmus, hűbériség, megerősödött királyi hatalom (XII. - XV. sz.) levantei kereskedelem / a római katolikus egyház megújulása a XIII. században / domonkos és ferences rendek – Magyarországon: pálos rend – kolostorok, lovagi kultúra / nemesek, polgárok, céhek - lakóház, várkastély, rondella, udvarház, kereskedőház, városháza, kórház (ispotály), barbakán, rondella, csarnoktemplom, katedrális / a francia királyi ház megerősödése – a nagy egyházi építkezések kezdete / új eszmék (vallásosság és életszeretet) új építészeti megoldások / égető, vertikális hatás, vékony falak, támpillérek, támívek / könnyed belső terek, színes üvegablakok / csipkézett sziluett, fiatornyok, vízköpők / a szobordíszek egyre jobban elválnak az épülettől / bazilikális elrendezés, csúcsíves-, bordás keresztboltozatos lefedés, vízköpők / három- vagy öthajós, hossz- és kereszttház alaprajz,

kápolnakoszorús körüljárójú szentély / kéttornyos főhomlokzat, hármás - bélétes kapuzat, mérműves ablakok, rózsablak és ún. királygaléria – huszártorony, fiatorony, támpillér, támív, csúcsív, keresztboltozat, csillag, háló és legyezőboltozat, vízköpők / ólomüveg ablakok

Franciaország: *Chartres* – a francia királyok koronázó-temploma – levéldíszes fejezetek, mérműves ablakok (Amiens, Reims, Párizs – Notre Dame, Rouen, Reims)

Anglia: *Salisbury*-, *Wales-i katedrális*, *Canterbury székesegyház*, *Westminsteri apátság*

Németország: *Nürnbergi*-, *Kölni katedrális* / a szárnyasoltár megjelenése

Itália: *Milánói dóm*, *Velencei Doge palota*

Magyarország: *Királyi Palota* / *Budavári Boldogasszony (Mátyás-) templom* – XIII. sz-i épülete, *Zsámbéki templom*, *Soproni (egykori) Ferences templom*, *Siklósi várkapolna*, *Nyírbátori református templom*; nemesi udvarházak, városi védművek (barbakán - rondella)

6. B) Vázzon fel röviden a papírgyártás alapanyagait, történetét és mai technológiáját! Milyen célokra készülnek a papír alapú nyomdatermékek? Hogyan kell figyelembe venni a papírjellemzőket tervezéskor? Milyen főbb papírfajtákat ismer? Milyen papírok alkalmasak művészi technikák alkalmazásakor? Beszéljen a papírméret-szabványokról és a grammújról! Milyen felületnemesítő és nyomtatás utáni műveletek vannak?

Kulcsszavak, fogalmak:

- A papír feltalálása, eredeti alapanyagai, útja Európába, elterjedésének okai, a papírgyártás technológiájának fejlődése
- A merített papír készítése és a mai, korszerű nagyüzemi papírgyártás technológiája
- Papír alapú termékek, felhasználási célok, papírfajták, papírjellemzők, pl.: szárlírány, szabványok, grammújról
- Papírok digitális és ofset nyomtatáshoz, sokszorosító grafikához, egyedi technikákhoz
- Felületnemesítő és nyomtatás utáni műveletek: a papírt erősítik, felületét vagy formáját módosítják, a terméket alkalmassá teszik funkciójának betöltésére. Pl.: stancolás, dombornyomás, díszítő és védőfóliázás

7. A) Mutassa be a gótikus szobrászat, festészet és kézművesség alkotásait!

- A gótikus művészet általános jellemzői, fejlődése, stílusjegyei
- A gótikus szobrászat, festészet az északi országokban, Itáliában és Magyarországon
- Az iparművészet kiemelkedő alkotásai - üvegablakok, fémművesség

Kulcsszavak, művek, fogalmak:

Assisi Szent Ferenc, Suger apát vallási tanai (XII. - XV. sz.)

Épületszobrászat – oszlopfők, pillérek, ajtó és ablak bélétek szobrai (oszlopszobrok - különálló alakok) gótikus S alak megjelenése, plasztikus arcok, érzelemábrázolás, mozgalmas ruharedők / szárnyasoltárok fából készült szobrai

(*Chartres székesegyház oszlopszobrai / Reims-i katedrális szobrai / Giovanni Pisano - Pisai dóm szószéke / Veit Stoss - Krakói Mária templom / Visegrádi királyi palota márvány falikútja, Zsigmond korabeli szobortöredékek / Kolozsvári Márton és György: Szt. György harca a sárkánnyal* – bronz)

Festészet-grafika: lágy festőiség, természetűség, ájtatosságot szolgáló kultusz-képek Krisztus és Mária ábrázolások (*Jan és Hubert van Eyck: Genti oltár / táblakép festészet* – freskók – szárnyasoltárok – kódex illusztrációk – miniatúrák – fa és rézmetszetek

(*Giotto di Bondone: Sz. Ferenc freskó sorozat* – *Giovanni Cimabue: Firenzei Trónoló Madonna* – a reneszánsz előhírnökei / *Limbourg testvérek: Jelenések könyve 4-5. fejezet* – illusztrációk / *Kolozsvári Tamás: Garamszentbenedeki oltár / M.S. mester: Mária és Erzsébet találkozása*)

Ólomüveg ablakok – síkszerű, monumentális alkotások – jellegzetes európai technika (*Hildesheim; St. Denis templomablakai, Párizs: Sainte-Chapelle, Notre Dame*)

Bútorművesség - fali kárpitok: faragott, díszes ládák / *Hölgy egyszarvúval* – Szt. Katalin eljegyzése

Fémművesség-ötvösség: sodronyzománc – vasalatok, kelyhek, dísznyergek, ereklyetartók – (Szent László herma)

7. B) Mutassa be a mai professzionális nyomdai magas-, mély- és síknyomó eljárásokat technológiai és felhasználási szempontból! Beszéljen a színes nyomtatás lehetőségeiről! Mi a nyomdai ív és mi a vágott méret? Soroljon fel digitális nyomtatási eljárásokat, részletezze ezek speciális lehetőségeit és korlátait! Említsen manuális, kisipari nyomtatási technológiákat! A papíron kívül milyen anyagokra nyomtatnak még professzionális technológiákkal? Milyen kortárs példákat tudna említeni a nyomtatási eljárások érdekes, korszerű felhasználására?

Kulcsszavak, fogalmak:

- A magas-, a mély- és a síknyomtatás elve
- Az ofszetnyomtatás technológiája, színkezelése, felhasználása
- A flexó és a mélynyomó nyomdagépek működése, színkezelése, felhasználása
- A digitális nyomdagépek fajtái, technológiájuk: inkjet, lézer és szárazofszet.
- Többszínnyomásra alkalmas, különleges eljárások, plotter
- Szitanyomás, letterpress, egyéb technológiák. Anyagok, eljárások, színkezelés, alkalmazási területek
- A csomagoló- és textilipar alapanyagai, ajándéktárgyak, kültéri hirdetések, reprodukciónyomtatás
- Kortárs példák

8. A) Mutassa be az itáliai reneszánsz építészet, szobrászat, festészet stílusjegyeit, jellemzőit, alkotóit és műveit!

- Az olasz reneszánsz művészet kialakulása, korszakai, jellemzői, vívmányai
- Az olasz reneszánsz épülettípusai, a szobrászat stílusjegyei az egyes korszakokban;
- A festészet műfajai, technikái; festők és alkotások

Kulcsszavak, művek, fogalmak:

Trecento, quattrocento, cinquecento (XIV- XV-XVI. sz.) reneszánsz – „újjászületés” – humanizmus és reformáció / a manierizmus megjelenése a korszak utolsó szakaszában / a gazdag polgárság, kereskedő családok megerősödése, egyházi és polgári mecenatúra – pápák, Mediciek, Sforzák A művészetben a természet és az emberi szépség ábrázolása kerül előtérbe

Építészeti: a világi építészeti növekvő jelentősége / Típusai: palota, kastély, bérház, villa, egyetem, könyvtár, városháza, színház, kórház, köztér (tükör- és teknőboltozat); egyházi épületek: kolostor, templom /

Alaprajz: görögkereszt, kilencosztású tér, hosszázás templomterek, rusztika és kváderkő burkolat, pilaszter, mezzanin, balusztrád, puttó figurák, síremlékek, mennyezetfreskók,

vízszintes tagolású, szimmetrikus paloták, középületek, konzol, stukkó, rozetta, Palladio-motívum (Filippo Brunelleschi, Leon Battista Alberti, Michelangelo - Palazzo Medici, Palazzo Rucellai)

Szobrászat: pontos anatómiai ábrázolás (Lorenzo Ghiberti - Firenzei keresztelőkápolna kapui, Filippo Brunelleschi: Izsák feláldozása / a szobrászat önálló megjelenése / Donatello és Michelangelo Dávid szobrai. Michelangelo Buonarroti: II. Gyula pápa síremléke - Mózes - Rabszolga szobrok / Andrea del Veroccio: Colleoni lovasszobra)

Festészet: érzéki ábrázolás, formalizmus, szubjektivitás / vonal-, levegő- és színperspektíva, térhatás és tértagolás, sfumato, chiaroscuro (Fra Angelico: Angyali üdvözlés; Leonardo da Vinci: Utolsó vacsora - Mona Lisa; Michelangelo Buonarroti: Sixtus kápolna mennyezet freskói / Sandro Botticelli: Vénusz születése / Raffaello Santi: Három grácia / Giorgione de Castelfranco: Alvó Vénusz / Tiziano Vecellio: Urbinói Vénusz)

Grafika: rézmetszet, fametszet, ezüstvessző rajz, tértagolás

8. B) Ismertesse a kortárs illusztráció fajtáit funkciók és az alkalmazott technikák szerint! Mutasson be magyar illusztrátorokat a 20. század különböző korszakaiból, említsen kortárs illusztrátorokat is! Határozza meg a vektoros és pixeles kép jellemzőit, a két technika közötti átjárás lehetőségeit! Ismertesse az elektronikus képformátumokat, adottságaikat és alkalmazási területeiket! Hogyan digitalizálunk képeredetit, hogyan korrigáljuk és dolgozzuk fel nyomdai vagy elektronikus felhasználásra? Milyen technikai adottságokat,

paramétereiket ellenőrzünk nyomdába adás előtt? Milyen beállításokat végzünk el nyomdai file írásakor?

Kulcsszavak, fogalmak:

- Illusztráció és szakillusztráció céljaik szerint: művészi értelmezés (hangulatébresztés), szemléltetés vagy dokumentáció. Információ megjelenítése és értelmezése vizuális eszközökkel. A szemléltetés, az absztrakció eszközei, szoftverek
- Manuális eljárások: egyedi, hagyományos sokszorosító, vegyes és kevert technikák
- Digitális illusztrációs technikák: pixel- és vektorgrafikus programok
- A fotóillusztráció pl. stock fotó felhasználásának lehetőségei
- Magyar illusztrátorok a 20. század elejétől a kilencvenes évekig, kortárs illusztrátorok
- A vektor- és pixelgrafikus képfájlok adottságai, lehetőségei, különbségei, Bézier-görbe, a méretváltoztatás lehetőségei, fájl méretek, vektorizálás
- Fájl típusok különböző nyomdai célokra és elektronikus felhasználásra. Szerkeszthetőség, átlátszóság, a tömörítés mértéke, adatvesztés, színrendszerek, fájl méretek.
- Képek szkennelése és fényképezése, méretek, képfelbontás, korrekciós és módosítási lehetőségek, színrendszerek, színprofilok
- A képfelbontások, a vektoros állomány színbeállításainak ellenőrzése. A nyomdai beállítások meghatározása a nyomdatechnika, a papír figyelembevételével. A nyomdai színrendszer, profilok meghatározása, kifutók ellenőrzése a pdf írásakor

---

9. A) Mutassa be a reneszánsz művészet Itálián kívüli elterjedését és jellemzőit a flamand, német, francia területeken és Magyarországon!

- Az északi reneszánsz építészet jellemzői, épülettípusai
- A flamand és német festészet, grafika jellemzői, stílusjegyei, híres alkotói
- A magyar királyi udvar művészete

Kulcsszavak, művek, fogalmak:

Humanizmus és reformáció (XV-XVII. sz.) – Rotterdami Erasmus és Luther tanai / Gutenberg – a könyvnyomtatás elindítása /

Kastély- és templomépítészet (Augsburg, Nürnberg - Heidelberg várkastélya) Franciaországban U alakú kastély alaprajz, lakótornyok (*Chambord-i kastély; Párizs: Louvre*)

Festészet, grafika: realista emberábrázolás – ruhás alakokkal, külső vagy belső tér aprólékos bemutatása / perspektivikus ábrázolás (Jan van Eyck: Arnolfini házaspár / Matthias Grünewald: Isenheimi oltár - Colmar / Albrecht Dürer: Apokalipszis fametszet sorozat /

íj. Hans Holbein: Rotterdami Erasmus / Lucas Cranach: Wittenbergi nagytemplom oltárképe / Hieronimus Bosh: Gyönyörök kertje / id. Pieter Bruegel: Parasztlakodalom)

Magyarország - a XV. század hetvenes éveitől a XVII. sz. - királyi, egyházi, főúri építkezések. (Hunyadi Mátyás, Bakócz Tamás, Báthoriak, Perényiek, Szapolyaiak - *Budai királyi palota, Visegrádi királyi palota, esztergomi Bakócz kápolna, Sárospataki vár*) Királyság, fő- és köznemesek, szabad királyi városok, bányavárosok, mezővárosok, végvárok, nagyszabású palotaépítés, függőkert, könyvtár (*Corvinák*), miniátorok, könyvmásolók, könyvkötők, figurális, virág- és gyümölcsdíszes motívumok, arcképfestés, (*Mátyás-Beatrix páros domborműve, Visegrádi díszkút, Madonna, Báthory Madonna* - domborművek, sírköszobrászat, táblafestészet - északi és olasz hatás, (*Felvidék, Erdély*) *Kassai dóm oltárképei* - a 48 táblakép témái: *Szt Erzsébet, Passió, Mária élete, Kiszzeben: Angyali üdvözlet oltárkép*, a palotákban világi témájú freskók) erdélyi festett kazettás fa mennyezet, sgraffito díszítés, sodronyzománc technika, vasművesség, ónművesség

9. B) Melyek voltak az első írásrendszerek és hol, mikor jelentek meg? Jellemezze őket jelölési rendszerük, formai jellemzőik, az alkalmazott anyagok és eszközök szerint! Milyen további előzmények után alakult ki a latin ábécé? Mikor használták a latin betű első reprezentatív megjelenési formáját, és mik annak a jellegzetességei? A kortárs tervezésben hol és miért használunk képi elemeket verbális üzenetátadásra?

Kulcsszavak, fogalmak:

- Mezopotámia, Egyiptom, Kína írásrendszere, anyagok, eszközök, emlékek, az írásjelek megfejtésének körülményei
- Fönícia, az ókori Görögország, az etruszkok és a Római Birodalom írásrendszere, anyagok, eszközök, emlékek
- A római majuszkula (római antikva) formai jellemzői
- Piktogramma, ideogramma, logogramma, fonogram fogalma és mai felhasználása
- Szimbólum, piktogram, logó (embléma), arculati elemek, ikon, információs rendszerek, infografika

---

10. A) Mutassa be a barokk építészet és szobrászat stílusjegyeit és példáit Itáliában, a francia királyi udvarban, Ausztriában és Magyarországon!

- A barokk művészet szerepe az ellenreformáció időszakában
- A barokk építészet és szobrászat stílusjegyei
- Egyházi és világi barokk épülettípusai, jellemzői

Kulcsszavak, művek, fogalmak:

A barokk stílus kialakulása Itáliában (XVII. - XVIII. század) – később az abszolút monarchiák központjaiban: Párizsban és Bécsben virágzott / ellenreformáció - az uralkodó osztály és a reformációval harcoló egyház összefogása / elsősorban a katolikus országokban terjedt el / francia abszolutizmus XIV. Lajos (Napkirály) uralkodása – a stílus kiteljesedése

*Templom-, kolostor - iskola- erőd és palotaépítészet / mozgalmas alaprajz és homlokzat, hangsúlyos kupolatér / fiókos dongaboltozat, kupola, kolostorboltozat, ellipszis és kosárivek / pompakedvelés, gazdag díszítés - csiga, kagyló motívumok / atlaszok - mellszobrok, csavart oszlopok, áttört mellvédek, freskók, tükrök, tágas előcsarnokok, díszudvarok / Városépítési tervek, parkok (*Chiesa del Santissimo - Giacomo della Porta: Il Gesu templom, Róma / Versailles-i kastély – park és tükörterem / Jacques Germain Soufflot: Pantheon, Párizs / Schönbrunn-i kastély / Lucas von Hildebrandt: Belvedere palota – Bécs /**

Egykori Savoyai kastély - Ráckeve / Jean-Nicolas Jadot – A budavári királyi palota; Gödöllői Grassalkovich kastély / Fellner Jakab: Veszprémi érseki palota /

Szobrászat: mozgalmasság, szenvedélyesség, erős fény-árnyékhatások, kontrasztok, pontos megfigyelésekre épülő ábrázolás / Giovanni Lorenzo Bernini: Szt. Teréz extázisa; Perszephoné elrablása / Georg Raphael Donner: Szt. Márton és a koldus – Pozsony /

A barokk stílust követő rokokó és copf stílus

10. B) Mikor jött létre a latinbetűs kódex és meddig használták? Mutassa be alapanyagait, felépítését és tartalmi elemeit! Határozza meg korszakonként a kódexíráshoz használt legfontosabb betűtípusokat! A latin betű fejlődésének milyen fontos állomása kapcsolódik a kódexíráshoz? Beszéljen az illusztráció és a díszítés alakulásáról! Soroljon fel és röviden jellemezzen magyar vonatkozású és nemzetközi kódexeket! Mutassa be a kalligráfia felhasználási lehetőségeit, funkcióit a kortárs tervezőgrafikában! Említsen példákat!

Kulcsszavak, fogalmak:

- A kódexek kialakulása, felépítése, anyagai, tartalmi összetevői. Stílusok az ókor végétől a reneszánszig
- A karoling minuszcula, a kisbetű (kurrens) előzményei, kialakulása
- A kódexíráshoz használt legfontosabb korai betűtípusok, majd a gótikus és a reneszánsz kézírás (textúra, humanista minuszcula)
- Nemzetközi és magyar vonatkozású emlékek
- A kalligráfia mai jelenléte: egyedi és sokszorosított feliratok: tipográfiai, arculati, dekorációs, hangulatfestő elemek – digitális előállítású és kézzel készített példák

11. A) Mutassa be az egyes európai országok barokk és rokokó festészetének különböző stílusjegyeit és alkotásait!

- A barokk festészet általános jellemzői, szerepe
- A katolikus Itália, Spanyolország, Flandria és a polgári Hollandia festészete, mesterei
- A magyarországi barokk festészet példái

Kulcsszavak, művek, fogalmak:

A holland tartományok függetlenné válása, gazdaságának, kultúrájának aranykora – polgári közönség / spanyol katolikus fennhatóság Flandriában / a spanyol királyi udvar – főúri és egyházi megrendelők /

Festészet - táblaképek, freskók - tájképek, portrék, csoportos portrék, életképek, csendéletek - mennyezeti freskókon illuzionisztikus térábrázolás - bibliai történetek és pogány mítoszok - jelképi tartalom - allegóriák, szimbólumok / a természet utánzása, jellem- és érzelemábrázolás / nagyméretű freskók és táblaképek / polgárok és polgári csoportok bemutatása / uralkodók egészalakos képei / a főúri és polgári gazdagság érzékeltetése / karakterábrázolás, az emberi lélek megragadása / fény-árnyék virtuóz kezelése / anyagszerű ábrázolás (ruházat, ékszerek) - a mindennapi élet jelenetei és filozofikus utalásai /

Itália, Spanyolország, Flandria - *Michelangelo da Caravaggio*: Szt. Pál megtérése / *Diego Velasquez*: IV. Fülöp díszruhás képe, Margit infánsnő, Breda átadása, Vénusz tükörrel, Az udvarhölgyek / *El Greco*: Orgaz gróf temetése, Toledo viharban / *Peter Paul Rubens*: A kereszt felállítása, A három grácia Medici Mária partra szállása Mareilles-ben, A szerelem kert / *Anthonis van Dyck*: Júdás csókja, I. Károly portréi, Evangélista Szent János /

A holland és angol polgári festészet: *Franz Hals*: Férfiportré / *Rembrandt Harmenszoon van Rijn*: Éjjeli őrjárat, Önarcképek, Tulp doktor anatómiája, Zsuzsánna és a vének, Tékozló fiú hazatérése, Saskia / *Jan Vermeer van Delft*: Műterem, Lány gyöngyfülbavalóval, Levelet olvasó nő / *Thomas Gainsborough*: Kék ruhás fiú

Magyarországi barokk festők: *Stephan Dorfmeister*: Nádasdy-kastély lovagtermének freskói / *Mányoki Ádám*: II. Rákóczi Ferenc portréja / *Franz Anton Maulberts*: Sümegi plébániatemplom freskói /

Rokokó festészet Itáliában – életképek, portrék, városlátványok – idilli bemutatása – élményszerű, kifinomult ábrázolása / *Canaletto*: Canale Grande – Velence / *Giovanni Battista Tiepolo*: Álarcosbál /

Francia rokokó festészet: / *Claude Lorrain*: A malom / *Nicolas Poussin*: A nyár / *Antoine Watteau*: Hazatérés Cythera szigetéről, Pierro / *Jean-Honoré Fragonard*: Hinta

11. B) Beszéljen röviden a könyvnyomtatás feltalálásának koráról és jelentőségéről! Ismertesse a Gutenberg által alkalmazott technikákat, és leghíresebb munkájának formai jellegzetességeit! Hogyan alakul a könyv felépítése, formája a század végére? Soroljon fel és röviden jellemezzen nevezetes ősnyomtatványokat Észak- és Dél-Európából, és ismertesse az ősnyomtatványok

időszakának nyomdabetűit! Beszéljen az első magyar vonatkozású nyomtatványokról, a magyar nyelvű könyvnyomtatás kialakulásáról! Ismertesse a könyvkötés folyamatát!

Kulcsszavak, fogalmak:

- A mozgatható elemes rendszer ismertetése (patrica, matrica, ólombetű, szedés stb.), a könyvnyomtatás folyamata, feltalálásának időpontja és jelentősége
- Az 1500 december 31. előtt, a Gutenberg-féle mozgatható elemes rendszer segítségével készített nyomtatványokat ősnymtatványoknak nevezzük.
- A 42 soros Biblia megjelenését tekintve még inkább a kódexre hasonlít, mint a könyvre.
- Újjítások a 15. század második felében: a főszövegen túl további összetevők sokszorosíthatósága, címoldal, kolofon, új betűtípusok északon és délen: schwabachi, humanista antikvák.
- A magyar nyomdászat kialakulása, az első magyarországi és magyar nyelvű nyomdatörténeti emlékek, nyomdák a 15-16. században: Buda, Sárvár-Újsziget, Kolozsvár, Debrecen, Vizsoly stb.
- A hagyományos könyvkötés folyamata

---

12. A) Mutassa be a klasszicista építészet, szobrászat és festészet stílusjegyeit, alkotásait, hazai műemlékeinket!

- A klasszicizmus általános jellemzői, társadalmi, filozófiai háttere
- Az építészeti stílusjegyei (Franciaország, Anglia, Magyarország)
- A szobrászat és festészet stílusjegyei, mesterei (Franciaország és Magyarország)

Kulcsszavak, művek, fogalmak:

Franciaországból induló felvilágosodás - racionalizmus, empirizmus eszméi (XVIII. vége -XIX. sz. közepe) / abszolútizmus - polgárság, nemesség közötti erőegyensúly, európai forradalmak / az antikvitás kutatása (Pompeji, Herculaneum) a barokk ellentétéként az építészeti nyugodt, fegyelmezett, puritán, világos / városi vezetékes víz - csatornázás, bérházak, iskolák, kórházak, hidak, kormányzati épületek, tözsdepaloták, múzeumok, emlékművek / szimmetrikus, vízszintes tagolású lépcsős épületek, timpanonnal záródó oszlopcsarnok (portikusz) párkányok, lizénák, többféle oszloprend / öntöttvas és kovácsoltvas (Pierre Vignon: Madeleine templom / Jean Francois Chalgrin: Odeon, Étoile diadalív / Jacques Germain Soufflot: párizsi Pantheon / Robert Smirke: British Museum / Pollack Mihály: Deák téri templom, Nemzeti Múzeum / Hild József: Egri székesegyház, Esztergomi bazilika / Péchy Mihály: Debreceni nagytemplom)

Szobrászat - visszafogott érzelem, távolságtartás, hűvösség, dísztelenül egyszerű aktábrázolás, kerüli az élethűséget - emlékművek, kútszobrok, síremlékek, fülkeszobrok az ókori klasszikus művek alapján - témáik: a görög-római mitológia (Antonio Canova: Három

Grácia, Ámor és Psyché / Bertel Thorvaldsen: Iaszón az aranygyapjúval / Ferenczy István: Pásztorlányka, Kazinczy Ferenc mellszobra)

Festészet - akadémizmus, antik minták követése - erkölcsi megközelítés, felszólítás az eszmékért való harcra, pátosz, színpadiaság, sémák használata, formai tökélyre törekvés / az eszmék közvetítése - mitológiai témák, allegorikus jelenetek - arcképek, tájkép, életkép (Jacques-Louis David: A szabin nők elrablása, Horatiusok esküje / Barabás Miklós: Vásárra induló román család / id. Makó Károly: Visegrád)

12. B) Mutassa be a századforduló művészeti stílusának változatait, a grafikai tervezés jellegzetességeit és formai, műfaji újításait! Soroljon fel és röviden jellemezzen műfajokhoz és helyszínekhez kapcsolódóan híres alkotókat és alkotásokat! Mutassa be azokat a síknyomó eljárásokat, amelyeket művészi sokszorosító technikaként is ismer! Ismertesse alapelvüket, régi és mai felhasználási területeiket, alkotókat és műveiket!

Kulcsszavak, fogalmak:

- A szecesszió változatos stílusjegyei: Franciaország, Nagy-Britannia, bécsi és magyar alkotók, más országok képviselői a tervezőgrafika területén
- Organikus és geometrikus formák, a betűhasználat sajátosságai
- A plakát, mint műfaj vizuális eszközrendszerének kialakulása – Jules Chéret és más neves alkotók újításai
- A kézművesség és az ipar között fennálló feszültségek. A tipográfia, a könyvtervezés új iránya – William Morris munkássága
- A litográfia feltalálása, nyomtatási elve, technikája, képi adottságai, alkalmazásának időszaka és területei
- A szitanyomat (szerigráfia) technikája, a szitakészítés és a nyomtatás módja, eszközei, alkotók, a mai felhasználás területei

---

13. A) Mutassa be a romantika szobrászatának és festészetének stílusjegyeit, a historizmus és eklektika építészetének jellemzőit, alkotásait!

- A romantikus festészet, szobrászat stílusjegyei, irányzatai és mesterei (francia, német, angol és magyar)
- A historizáló és eklektikus építészet

Kulcsszavak, művek, fogalmak:

A nagy francia forradalom - napóleoni háborúk – 1848-49-es forradalmak időszaka után (XIX. sz.) az ipari fejlődés, a kapitalizmus virágkora – nemzetállamok létrejötte - liberalizmus / nacionalizmus eszméi (S. Kierkegaard - F. Nietzsche) – a középkor misztikus világának visszaidézése - az egyedi karakter keresése - érzelmek, képzelet, álmvilág -

fantázia / elvagyódás a távoli múltba, menekülés az egzotikum világába - végletekben való gondolkodás / hősi múlt, nacionalista eszmék, nemzeti múlt kutatása, historizmus, régészeti munkák (purifikálás), a népelet, népi hagyományok kutatása

Romantikus festészet: végletek, szenvedélyek, gyors változások, drámaiság, hatásos képszerkesztés / *Theodoré Géricault:* A medúza tutajja / *Eugène Delacroix:* A Szabadság vezeti a népet, A villámlástól megrettent ló / *Francisco Goya:* Maya, Spanyol felkelők kivégzése / *Caspar David Friedrich:* A remény roncsai, Vándor a ködtenger felett / *William Turner:* A londoni parlament égése

Szobrászat: szimbolikus alakok – emlékműkultusz (*Francois Rude:* Marseillaise / *Izsó Miklós:* Búsuló juhász / *Stróbl Alajos:* Anyánk)

Romantikus építészet - távol-keleti hatás - orientalizmus - bizánci, mór és román stílus és gótika újjáéledése új technológiával / pályaudvarok, áruházak, banképületek, csarnokok - öntöttvas szerkezet - könnyedség, világosság / a gótikus stílus keveredik bizánci, mór, keleti, román stílussal, parkművészet: franciakert-angolkert-japánkert (*Charles Barry:* Londoni Parlament, Kristálypalota / *Henri Labrouste:* Nemzeti Könyvtár / *Ybl Miklós:* Fóti plébánia templom / *Feszl Frigyes:* Vigadó / *Schulek Frigyes:* Mátyás templom, Bp.)

Eklektikus építészet: a historizmus késői szakasza / stílusformák szabad vegyítése - szabadon alakított alaprajz, aszimmetrikus, festői megjelenés, középkorias jelleg, lakályosság - vasszerkezet, üvegsarnok, öntöttvas, rácsok, hengerelt acél, óriási téráthidalások, szerkezeti könnyedség, fényigény / európai nagyvárosok építésze (*Gustav Eiffel:* Eiffel torony - Nyugati pályaudvar, Bp. / *Ybl Miklós:* Operaház / *Steindl Imre:* Országház, Bp. / *Hauszmann Alajos:* Műegyetem)

Festészet Magyarországon: történelmi témák, festői romok - drámai szituációk, érzelmekkel telített tájkép, egzotikum, a végtelen igézete, erős fény-árnyék kontraszt

historizmus és akadémizmus (*Madarász Viktor:* Hunyadi László siratása / *Székely Bertalan:* Egri nők / *id. Markó Károly:* A pusztá / *Zichy Mihály:* A rombolás géniuszának diadala)

13. B) Mutassa be az expresszionizmus, a futurizmus és a konstruktivizmus tipográfiai és betűtervezési kísérleteit, újításait! Szemléltesse, hogy mennyiben hatott az avantgárd szemlélete a húszas-harmincas évek grafikai tervezésre! Mutassa be az art déco művészetét nemzetközi és hazai példákkal! Hogyan látja viszont a klasszikus avantgárd vagy az art déco stíluselemeit, egyes alkotói megoldásait a mai tervezésben?

Kulcsszavak, fogalmak:

- A Die Brücke nyomtatványai, a futuristák, az orosz és holland konstruktivisták tipográfiai megoldásai, moduláris fontok (E. L. Kirchner, F. T. Marinetti, F. Depero, El Liszickij, A. Rodcsenko, Huszár V., T. van Doesburgh)

- A konstruktivizmus és további izmusok hatásai a két világháború közötti tervezésre (benne az art décora): képi és kompozíciós megoldások, betűhasználat (Pl.: A. M. Cassandre, Jean Carlu, Bortnyik Sándor, Berény Róbert)
- Az art déco fogalma, jellegzetességei / nemzetközi példák, magyar művek, alkotók
- Kortárs példák: az avantgárdot és az art déco-t idéző stílusjegyek, betűtípusok, szerkesztési, képalkotási elvek jelenléte a mai tervezésben.

-----

14. A) Mutassa be az impresszionista és posztimpresszionista festészet stílusjegyeit, alkotóit és műveit! Ismertesse a Nagybányai művésztelep tagjainak tevékenységét!

- A 19. századvégi művészet célkitűzései, törekvései, plein air festészete
- Az impresszionizmus és posztimpresszionizmus nagymestereinek művészete
- A századvégi stílusirányzatok magyar képviselői

Kulcsszavak, művek, fogalmak:

(XIX. sz. második fele XX. század eleje) Előzménye: a Barbizoni iskola plein-air tájképfestészete

Az impresszionista festészet: francia festők által indított irányzat / pillanatnyi impressziók - a futó benyomások rögzítése - optikai színkeverés - oldott, könnyed ecsetvonások - a színek telítettsége és reflexei - színes árnyékok – kontúr- és vonalperspektíva nélküli ábrázolás - vibráló tónusok - szubjektív látásmód - a látvány változásának követése - a természetes fény élénk kontrasztjai - a fény, levegő, a színek telítettségének (valór), megmutatása - a visszatükröződő színek - dekomponáltság, kifutó képkivágás

(*Claude Monet: A felkelő nap impressziója – A roueni katedrális reggel; délben / Pierre Auguste Renoir: A hinta - A hinta, Esernyők - Moulin de la Galette / Edgar Degas: Táncosnők / Edouard Manet: Reggeli a szabadban – Táncosnő – Monet műterme*)

A posztimpresszionizmus: nem jelent egységes stílust, a festők impresszionizmust követő törekvéseit fogalmazzák meg - szimbolikus festészet / pointillizmus - tudományos impresszionizmus – divizionizmus, a felület optikai törvényeinek szisztematikus kutatása / Nabis (próféták) festőcsoport (*Pierre Bonnard, Csók István Vasary János, Gresham-kör* - egyénileg továbbhaladva, az öncélúnak látott természetábrázoláson túl a műveikben a tartalom és forma egyensúlyát keresik / a formák állandó értékeinek megmutatása (*Paul Cézanne: Almák és narancsok*) komplementer színpárok, szimultán kontraszt, kontúrozás, szimbolikus tartalmak előtérbe kerülése (*Paul Gauguin: Fekete sertések - Tahiti nők piros gyümölcscsel*) izgatott, vibráló ecsetvonások (*Vincent van Gogh: Napraforgók - Kalapos önarckép - Arles-i szoba*) (*Paul Signac: Az antibes-i világítótorony / Henry de Toulouse-Lautrec: A Moulin Rouge-ban*)

A Nagybányai festőiskola – az impresszionizmus magyar iskolája – harc a hivatalos, akadémikus festészet ellen – a szecesszió hatása - erős színkontrasztok, vibráló felületek játéka, átlós, újszerű kompozíciók, plein air festés, a fényhatások élénk kontrasztjai,

természetes beállítások keresése, a fény, levegő, a színek telítettségének (valőr), megmutatása, gazdag színhasználat, reflex színek, figurális impresszionizmus, pasztózus ecsetkezelés, a természet lírai megközelítése

(*Kosztai József: Mezőn – Kukoricatörés / Ferenczy Károly: Napos délelőtt - Festőnő / Fényes Adolf: Kisvárosi délelőtt / Iványi Grünwald Béla: Itatás / Rippl-Rónai József: A körtvélyesi kastély / Hollósy Simon: Tengeri hántás – Szénaboglyák / Thorma János: Tavaszi táj*)

14. B) Ismertesse a Bauhaus céljait! Mutassa be tervezőgrafikai stílusát és tipográfiai, betűtervezési eredményeit konkrét példák segítségével! Mutasson be nemzetközi és magyar alkotókat! Határozza meg a groteszk betűosztályt (vagy betűcsoportot)! Mutassa be a történeti szempontból legfontosabb groteszk betűket és tervezőiket! Melyek a groteszk betűtípusok felhasználásának legjellemzőbb területei? Milyen hangulata, stílusértéke, vizuális üzenete lehet groteszk betűtípus alkalmazásának a kortárs tervezésben?

Kulcsszavak, fogalmak:

- A Bauhaus céljai: a kézművesség és az ipar szempontjainak összeegyeztetése, modern, esztétikus és jól használható termékek tervezőinek képzése, olcsó, ugyanakkor színvonalas termékek előállítása az iparban.
- A Bauhaus Könyvek, más nyomtatványok, tipográfia, betűk, fotóhasználat, funkcionalista gondolkodás
- Neves grafikusok, magyar származású alkotók (Herbert Bayer, Moholy-Nagy László, Joost Schmidt, Josef Albers és mások)
- A groteszk betű formai jellemzői, megszületése, jelentős groteszk fontok, betűtervezők a 20. században és ma
- Mai felhasználási területek, vizuális hatások

---

15. A) Mutassa be a szimbolizmus festészeti irányzatát és a szecesszió építészetét, művészetét Európában és Magyarországon!

- A szimbolizmus jellemzői, törekvései
- A szecesszió építészetének újításai, stílusjegyei; stílusreemtő építészek Európában és Magyarországon
- A szecessziós grafika, festészet és iparművészet stílusjegyei és jeles képviselői

Kulcsszavak, művek, fogalmak:

A szimbolizmus festői irányzata (XIX. sz. második fele– Gauguin és csoportjának kiállítása nyomán – a valóság-hűség helyett az eszmei tartalmakat igyekeznek érzékeltetni – szubjektív, érzéki ábrázolás, dekorativitás – misztikus, szimbolikus, dekadens megközelítés

(Gustave Moreau: Jelenés / Csontváry Kosztka Tivadar: Magányos cédrus)

Szecesszió (XIX. sz. vége - XX. sz. első harmada) összművészeti irányzat (Secession, Jugendstil, Art Nouveau) a historizmust követő – romantikus, szabadságot hirdető kifejezési forma / előfutárai: William Morris - John Ruskin (Arts and Crafts mozgalom) / áramló formák, stilizált növényvilág / japán fametszetek hatása - világkiállítások - városfejlődés

Építészet: az eklektika építészeti kötöttségei helyett, a funkcióhoz közelebb álló egyedi középületek, magánházak építése

(Victor Horta: Tassel palota / Antoni Gaudí: Güell kápolna és park; Sagrada Família templom; Battló-, Milá-ház - Barcelona / Jozeph-Maria Olbrich: Sezession pavilon - Bécs / Otto Wagner: Majolika ház, Takarékpénztár - Bécs / Lechner Ödön: Földtani Intézet, Postatakarékpénztár, Iparműv. Múzeum - Bp./ Kós Károly: Állatkert -Bp.)

Iparművészeti alkotások a lépcsőkortól a szőnyegekig - plakát, gobelin, ékszer, használati tárgyak / kézművesség - esztétikum és funkcionalitás (Henry Van de Velde: bútorok, dísz tárgyak / Émile Gallé: kézi gyártású üvegek, bútorok/ René Lalique: ékszerek / Charles Rennie Mackintosh: Művészeti Iskola, bútorok - Glasgow)

Szecessziós festészet, grafika - szimbolikus, bizarr témák, ornamentális stilizáltság, lokálszínek, kontúrozás / perspektíva nélküli terek, dekorativitás, megnyújtott figurák, allegorikus ábrázolásmód / táblaképek és hatalmas festmények, litográfia (Henri de Toulouse-Lautrec: plakátok / Alphonse Mucha: plakátok / Egon Schiele: Várandós nő / Gustav Klimt: Az asszony három életkora / Rippl-Rónai József: Nő kalitkával / Vasary János: Aranykor)

15. B) Mutassa be a svájci stílus jellegzetességeit és tervezési módszereit! Mutasson be jelentős alkotókat és munkájukat! Ismertesse a stílus nemzetközi hatásait! A kortárs tervezés mennyiben őrzi a svájci stílus eszközeit, megoldásait? Melyik korszakban születtek meg a modern tipográfia alapjai? Határozza meg a klasszikus és a modern tipográfia rendszerét, tervezési megoldásait! Említsen történeti példákat mindkettőre! Miként jelenik meg a két rendszer a mai tervezésben?

Kulcsszavak, fogalmak:

- A svájci stílus (más néven internacionális vagy nemzetközi stílus) legfontosabb alkotói (pl.: Josef Müller-Brockmann, Armin Hofmann, Max Miedinger, Otl Aicher, Wim Crouwel), plakátok, kiadványok, arculati és egyéb munkák, betűtípusok
- Tipográfiai és további formai jellegzetességek, a rendszerben való tervezői gondolkodás, a gridrendszer kialakulása és szerepe, az absztrakt eszközök és a fotóhasználat különböző műfajokban
- A svájci stílus tervezési megoldásainak továbbélése a kortárs tervezésben

- A modern tipográfia alapjai a két világháború közötti időszakban jöttek létre.
- A klasszikus és a modern tipográfia rendszerének és elemeinek alkalmazása a mai tervezésben

-----

16. A) Mutassa be a 20. század elejének avantgárd művészeti irányzatai közül a fauvizmus, expresszionizmus, kubizmus legfőbb törekvéseit és kiemelkedő alkotóit! Ismertesse a Nyolcak csoportjának tevékenységét!

- A 20. század elejének társadalmi környezete, a művészeti irányzatok alapelvei
- A 20. századi képzőművészet meghatározó alakjai
- A festészet modern irányzatai, magyarországi megjelenése

Kulcsszavak, művek, fogalmak:

A korszak szélsőséges ideológiái – bolsevizmus, fasizmus – I. világháború - gazdasági világválság - egzisztencializmus;

Avantgárd (előőrs, élcsapat) – új művészeti felfogás – egyedi világértelmezési kísérletek

Fauvizmus (vadak) harsogó színellentétek, kétdimenziós ábrázolásmód (*Henri Matisse*: A tánc - *Madame Matisse* portréja - *Zöld sugaras portré* / *André Derain*: A Westminster-híd /

Expresszionizmus – szemben a realizmus objektivitásával, valóságtszűzletével, a társadalmi válság közepette a művészi kifejezés szubjektivitása, a szenvedélyes egyéni érzelmek megmutatása, drámai szín- és formakezelés / *figurális expresszionizmus* (kifejezően torzított formák, de a valóság felismerhető - érzések hangsúlyozása mozdulatokkal, arckifejezésekkel, gesztusokkal) *absztrakt expresszionizmus* / nem valóságos helyzetet ábrázol, belső mozgás, lüktetés, érzelmkifejezés pusztán színekkel és formákkal (a tragikus életérzés, szorongás tükörképe, amely az I. háború előtt és alatt az értelmiséget elfogta)

Expresszionista csoportok, alkotók: *Die Brücke* (A híd), *Der Blaue Reiter* (A kék lovas) / *Franz Marc*: Kék lovak – Küzdő formák / *Ernst Ludwig Kirchner*: Cirkuszi lovas / *Egon Schiele*: Ülő nő / *Edvard Munch*: Sikoly / *Oskar Kokoschka*: Portré / iskolateremtő művészetfilozófus - *Vaszilij Kandinszkij*: Sárga, vörös, kék)

Kubizmus (*plasztikus, analitikus, szintetikus*) – *Paul Cézanne* posztimpresszionista festő hatására geometrikus formák, a tárgyak állandó tulajdonságának hangsúlyozása, visszafogott színhasználat – egyszerre több nézet egyesítése – elvont formák alkalmazása / *montázs* technika megjelenése (*Pablo Picasso*: Avignoni kisasszonyok / *Georges Braque*: Vizeskancsó és hegedű / *Fernand Leger*: Kékruhás nő)

Absztrakció – elvonatkoztatás a látható valóságtól – nonfiguratív, tárgy nélküli ábrázolás – egyedi jelrendszer - a vizuális elemek szellemi, lelki tartalmai / *Vezető személyiségei*: *Vaszilij Kandinszkij* / *Kazimir Malevics* / *Piet Mondrian*

A szobrászat avantgarde törekvései - a modern szobrászat kibontakozása: *Auguste Rodin* / *Aristide Maillol* / *Alberto Giacometti* / *Constantin Brâncuși*)

Nyolcak – Magyarország - a francia festőkkel egyidőben az új képzőművészeti kifejezési formákat keresik – monumentalitás – témáik akt-csoportképek, csendéletek,

portrék, tájképek /a szecesszió, kubizmus és az expresszionizmus hatásai (Kernstok Károly: Lovasok a vízparton / Czóbel Béla: Fiú kutyával / Pór Bertalan: Hegyi beszéd)

16. B) Mik a posztmodern tervezőgrafika jellegzetességei? Mutassa be a korszak legfontosabb színhelyeit, tendenciáit alkotók és munkák említésével! Mutasson be magyar tervezőket és munkákat a nyolcvanas-kilencvenes évekből! Milyen technikai változásokat, új feladatokat és tervezői lehetőségeket jelentett a grafikus számára a számítógép megjelenése? Határozza meg a DTP fogalmát! Mi a CTF és a CTP technológia?

Kulcsszavak, fogalmak:

- A posztmodern grafika újításai, lázadása a modernnel szemben
- Alkotók és munkák Európában, az Egyesült Államokban, Magyarországon
- A számítógép megjelenése a tervezőgrafikában és a nyomdaiparban. A grafikus több korábbi szakma feladatait is átveszi, eszköztára gazdagodik – a Desktop Publishing kialakulása, minden alkotóelem és -eszköz egy helyen
- Megváltozott munkamódszerek: digitalizációs eszközök, új képalkotási és -szerkesztési lehetőségek, fontok, stílusok, nyomdai előkészítés
- CTF: Színkivonati filmek levilágítása, majd nyomóforma-készítés
- CTP: Közvetlenül a digitális fájlból történő színkivonati nyomóforma-készítés

17. A) Mutassa be a 20. század eleji avantgárd művészeti irányzatok közül a futurizmus, a konstruktivizmus, a dadaizmus és a szürrealizmus törekvéseit és kiemelkedő alkotóit! Beszéljen az absztrakt művészet kialakulásáról!

- A 20. század elejének társadalmi környezete, a művészetek filozófiai háttere
- A képzőművészet modern irányzatai, megjelenési formái és legismertebb képviselői
- Az absztrakció különböző megjelenési formái

Kulcsszavak, művek, fogalmak:

Avantgárd képzőművészet / a századvégi társadalmi válság felerősödése - szociális témák - több új irányzat egyidejű megjelenése / rövid idejű - forradalmi lendületű mozgalmak / a művészetről alkotott kép megváltoztatása - lázadás - szakítás a hagyományokkal, a közönséggel / a megszokott művészeti formák széttörése - új kifejezésformák keresése / formabontó vagy formaépítő szándék / közzétett elvi nyilatkozatok – manifesztumok

Futurizmus – Olaszország - Oroszország / művészeti-politikai hitvallás - a múlt tagadása - a jövő kiemelése – militarizmus - a sebesség, a technika dicsőítése – a képzőművészetben a mozgás fázisok egymást követő ábrázolása egy képen / a mozgás

irányának érzékeltetése az erővonalak feltüntetése a képen / hatása a festészetén kívüli területeken / könyvművészet, grafika, tipográfia, zene, előadóművészetek (*Tommaso Marinetti* – Futurista Kiáltvány – „bátorság, vakmerőség, felháborodás” / orosz szellemi vezéralakja: *Vlagyimir Majakovszkij* / *Umberto Boccioni*: A kerékpáros dinamizmusa / *Marcel Duchamp*: Lépcsőn lemenő akt / *Giacomo Balla*: Kutya pórázon - Fecskék)

Konstruktivizmus – Realista Manifesztum – az orosz futurizmus hatott az absztrakt irányzat kibontakoztatására / a művészeknek művészetén túli szerepet szánt: mint történelmi felelősség, küldetéstudat / különböző anyagok (fa, üveg, vas, cement stb.) alkalmazása - a tömegek és formák viszonyának megjelenítése - geometrikus formák előtérbe helyezése - a szerkezeti összetevők, terek és síkok erőteljes hangsúlyozása – funkcionalizmus (*Vlagyimir Tatlin*: 3. Internacionálé tornya - terv / *Naum Gabo*: Női fej / *Antoine Pevsner*: Negyedik dimenzió / *Kazimir Malevics*) *Kassák Lajos*: "Nem tudunk többé elhelyezkedni az adott keretek között sem a társadalomban, sem a művészetben. Nem akarunk a régiből újat komponálni. A mi korunk a konstruktivisták kora. Művészet, tudomány, technika egy ponton érintkeznek. Az új forma az architektúra."

Dadaizmus – a tagadás művészete – lelki magatartás: nihilista és abszurd - eszméi, földrajzi elterjedése (Zürich, Németország, New York, Párizs, Szovjetunió) műfajai: ready made / kollázs / fotómontázs / objet trouvé – talált tárgyak konstrukciója (*Tristan Tzara* – Hét Dada Kiáltvány / *Hans Arp* / *Marcel Duchamp*: Palackszárító, Forrás)

új műformák és kifejezésmódok megalapozása - performance, ready made, object art /

Szürrealizmus – eszméi (*André Breton*) – a pszichológiai háttere (*Sigmund Freud*) szerepe (*Henri Rousseau*: Az álom / *Salvador Dalí*: Elfolyó idő / *Joan Miró*: Katalán táj / *Marc Chagall*: A muzsikusz)

Absztrakt művészet - a természetábrázolás elvetése / nem ábrázoló, nonfiguratív, abszolút művészet - önálló formaelemek – a vonal, a forma, a mozgás, a szín kiemelt szerepe - új lehetőségek a művészi alkotófolyamat számára – kibővített képzőművészeti formanyelv / hatása a modern építészetre, iparművészetre és díszítőművészetre

17. B) Mi az antikva? Mutassa be a reneszánsz, a barokk és a klasszicista betűtervezés jellegzetességeit! Sorolja fel minden időszakhoz kapcsolódóan a kiemelkedő betűmetszőket, és alkotásaikat! Említsen magyar tervezőt! Ismertessen 20. századi antikvákat, nevezze meg tervezőjüket! Hol találkozunk reneszánsz, barokk, illetve klasszicista antikvakkal a kortárs tervezésben? Milyen hangulata, stílusértéke, vizuális üzenete lehet egy-egy antikva típus alkalmazásának? Ismertesse a betűalkalmazási szabályokat! Határozza meg a tipográfiai mértékrendszer fogalmát!

Kulcsszavak, fogalmak:

- A reneszánsz, a barokk és a klasszicista antikva formai jellegzetességei, kialakulása, korok, helyszínek, tervezők és betűtípusok
- Misztótfalusi Kis Miklós betűje
- 20. századi antikvák

- Mai felhasználási területek, elsősorban nyomdai célok. A digitális alkalmazás korlátai, optimalizálás képernyőre, olvashatóság
- Betűalkalmazási szabályok, vizuális hatások, mai antikvák példaként
- Didot pont, Pica pont és a digitális betűméretek mértékegysége.

---

18. A) Mutassa be a 20. századi építészet és iparművészet legfontosabb irányzatait! Sorolja fel és jellemezze a két terület meghatározó alkotásait, tervezőit!

- A Bauhaus története és képviselői
- Design áramlatok a 20. században (art deco, funkcionalizmus, organikus művészet, minimalizmus)
- A modern és posztmodern építészet stílussteremtő személyiségei

Kulcsszavak, művek, fogalmak:

Bauhaus – alkotóműhely az emberi környezet alakítására / európai, kelet európai és amerikai haladó eszmék műhelye - szociális elkötelezettség – kézművesség tisztelete és a korszerű technika hasznosítása együttesen – kubista térkísérletek – elvont komponálás /

Alapítása: 1919 - Weimar - Walter Gropius / 1925 Dessau / 1938 Chicago - Moholy-Nagy László / a Bauhaus hatása a modern építészetre és iparművészetre / összművészeti törekvések, funkcionalizmus és ipari formatervezés / Bauhaus hatása a formatervezés különböző területeire, belsőépítészet, használati tárgyak, bútor, textil, üveg stb. / A Bauhaus tanárai: Ludwig Mies van der Rohe, Vaszilij Kandinszkij, Paul Klee, Breuer Marcell

Le Corbusier épületei – modulator elmélete / a plasztikus formálás példái, vasbeton használatával (Ronchamp – zarándokkápolna, Marseilles-i lakóház ház)

Chicagói Iskola - Louis Sullivan munkássága / Frank Lloyd Wright és az organikus építészet elvei – japán hatás (Vizesés Ház, Guggenheim Múzeum - New York City)

Design: technikai és stílári fejlődés / a funkció és a geometrikus - természeti formák előnyben részesítése / új anyagok használata, tömegtermelés (acélcső, bakelit) funkcióelemzés, az anyag tulajdonságait, a szerkezet és technológia követelményeit figyelembe vevő tárgyak /

Finn, olasz design (Alvar Alto / Tapio Wirkkala üvegei, porcelán tárgyai)
 Posztmodern tárgyalkotás – Robert Venturi építész – középpontban az ember, lelki-vizuális igények figyelembevétele, a funkcionalizmus elutasítása – a design és a képzőművészet határainak elmosódása / *Memphis kiállítás* (1981) a modernizmust átalakító irányzat a napi használati tárgyak, bútorok közegében / bizarr formavilág, élénk színek / feltűnésvágy – reformgondolat / izgalmas anyag- és formaötvözetek, játékosság / *Ettore Sottsass*

18. B) Határozza meg a betűtípus, a betűváltozat, a betűcsalád és a betűosztály (vagy betűcsoport) fogalmát! Milyen betűosztályokat ismer? Mutassa be ezeket röviden formai, történeti és alkalmazási szempontból! Említsen jellemző példákat! Milyen hangulata, stílusértéke, vizuális üzenete lehet a példaként

kiválasztott fontok alkalmazásának? Milyen általános betűalkalmazási szabályokat ismer? Milyen fájlformátumokban elérhetők a fontok? Hogyan tudjuk beszerezni és a gépünkön használni őket? Hogyan kerülhetjük el, hogy fontkészletünk túlterhelje rendszerünket?

Az 18. B) tételhez segédeszköz nem használható.)

Kulcsszavak, fogalmak:

- Betűtípus, betűváltozat, betűcsalád, betűosztály fogalma
- A betűtípusok osztályozása: a hagyományos tízes vagy a Virágvölgyi Péter által felállított 16-os csoportosítás szerint
- Az egyes betűosztályok jellemzése, példák. A betűk rajza, az arányok, a stílus, a tervezési elvek, az olvashatóság, a funkció kérdései és a társítás lehetőségei. Korok, helyszínek, betűmetszők és -tervezők.
- TrueType, OpenType. Jogdíjas és ingyenes betűk alkalmazhatóságának feltételei.
- Font menedzsment programok, fontkezelés Mac OS és Windows alatt

---

19. A) Mutassa be a 20. század második felének avantgárd és a magyar neoavantgárd művészet festői irányzatait, híres alkotásait, művészeit!

- Művészeti válaszok a II. világháború utáni társadalmi jelenségekre
- Az absztrakt expresszionizmus, pop art, op art, hiperrealista festészet külföldi és magyar képviselői

Kulcsszavak, művek, fogalmak:

A 2. világháború utáni nemzetközi művészet - baloldali ideológiák, mozgalmak / 68-as diáklázadások eseményei / változások az 50-es évek meditatív, politika- és ideológiamentes művészetéhez képest / francia új-realista irányzat, a NewYork-i pop-art / a kor művészetszemléletének alapjaiban való megváltoztatása / egy-egy alkotó pályáján belül többféle kifejezési forma, irányzat is megjelenik /

Absztrakt expresszionizmus Amerikában / más elnevezéssel: drip painting (csurgatásos festészet) / gesztusfestészet / akciófestészet (action painting) - a tudatkontroll nélküli festői jelírás egyik megnyilvánulása - a kész művel szemben a képkészítés folyamatának kiemelése / Willem de Kooning / Jackson Pollock / Motherwell, Franz Kline

Pop art – Angliában és az USA-ban - eszközei: a nagyítás és a személytelen ismétlés - szitanyomással készült képek köznapi tárgyokról, ikonikus személyekről / Andy Warhol: Campbell's leveskonzerv sorozat, Mao, Marilyn Monroe / Roy Lichtenstein: Pow!, Crak!

Hiperrealizmus - fotorealista festészet - a valóság személytelenített megjelenítése / kiindulás a tömegművészetek standard látásmódjából – tematikus megközelítés / fénykép, színes dia óriási méretű festményé nagyítása / önkényesen kiemelt valóság - a látvány és a valóság viszonyának kérdései / a fotólátás - manipulált látás /

Magyarországon szigorú kultúrpolitikai felügyelet (TTT), töredékes információk a nemzetközi áramlatokról / időbeli és kommunikációs szakadék a keleti és nyugati művészetek között / a különböző törekvések egymás mellett élése – egymásra hatása

Magyar neoavangárd képzőművészeti események: a 1968-69-es *Ipartev kiállítások* – „*Szürenon*” kiállítás / festők és szobrászok új generációjának bemutatkozása / *happeningek, pop-art, op-art és hiperrealizmus ihlette munkák* (Jovánovics György, Méhes László (hiperrealizmus), Bak Imre, Nádler István, Hence Tamás, Molnár Sándor)

Op-art – optikai művészet – érzékelés és ugyanakkor az érzékelés vizsgálata is / színritmusokra épített, nyitott művek, a művet a néző fejezi be / a téri illúzió, a változás - átalakulás fontosságának hangsúlyozása / a francia GRAV - Vizuális Művészeti Kutatócsoport tagja: *Victor Vasarely*: Zebrák, a Györi Színház faliképe

Absztrakt expresszionizmus – lírai absztrakció (Korniss Dezső, Frei Krisztián)

Hard-edge (kemény él): erős színeket alkalmazó, geometrikus irányzat (Bak Imre, Nádler István) a hetvenes évek közepétől a neoavangárd tovább darabolódása / a neoavangárd nemzedék tagjainak külföldre távozása - az avangárd törekvések kísérletezésekben való érvényesülése az átfogó, világmegváltó szemlélet helyett

19. B) Mi a magasnyomás alapelve? Mutassa be nyersanyagait és a nyomtatás módját! Mik az így készült grafika képi jellegzetességei? Mutassa be a magasnyomással készült illusztrációk európai történetét, a legfontosabb alkotókat, műveiket! Beszéljen a korai kínai nyomatokról és a japán fametszet fontos korszakáról, jelentőségéről! Beszéljen jelentős 20. századi művészekről, akik magasnyomású képgrafikát készítettek! Említsen kortárs alkotókat! Mi a különbség a képgrafika és a tervezőgrafika között?

Kulcsszavak, fogalmak:

- Alapelv: a nyomófelület magasan, a nemnyomó felület mélyen helyezkedik el.
- A fa-, a linó-, a papírmetszet, a lapdúc, a harántdúc és más technikák nyomdai és/vagy művészi felhasználása, képi jellegzetességei, nyomtatásának módja, szükséges anyagok, eszközök
- A kínai táblás nyomtatás kialakulása és a 18-19. századi japán fametszet hatása az európai kultúrára
- Magasnyomásos illusztrációk európai története a 14. századtól. 20-21. századi képgrafikák és alkotóik
- Képző- és iparművészet, autonóm és alkalmazott műfajok

---

20. A) Mutassa be a 20. század második felében megjelenő újabb képzőművészeti műfajokat, irányzatokat!

- A korszak új művészeti megnyilvánulásai Európában és az USA-ban

- A konceptuális művészet törekvései, fluxus, performance, akcióművészet, az installáció és médiaművészet alkotásai, művészei

Kulcsszavak, művek, fogalmak:

A *kasseli Documenta* a kortárs művészet egyik jelentős seregszemléje / Amerikában élénk műtárgykereskedelem - kortárs művészeti galériák

neodadaizmus – pop art – combine painting (Robert Rauschenberg – „minden művészet” - valami új létrehozása, anyag és tárgykombinációk, a meglepetés erejével hatnak / művészetet bármiből, bárhol létre lehet hozni, bármilyen céllal - cél nélkül is)

konceptuális művészet – akcióművészet – fluxus - performance / az eszme, a művészi elgondolás kiemelése / átmeneti műfajok / a médium elsődleges „üzenete” a változás, amit a megjelenése okoz az emberi viszonyokban / új technikai eszközök (videó, polaroid, xerox) / *Joseph Beuys* – „társadalom szobrászat” / a művészet minden emberi tevékenységben való érzékelése-értékelése / a kreativitás, mint központi kategória / az alkotást biztosító szabadság / a politika, mint a szabadsághoz juttató tevékenység / *Joseph Kosuth*: Egy és három szék

installáció és a médiaművészet / társadalmi-politikai érdeklődés és önelemzés

(*Yves Klein, Nam June Paik*)

land art – Earth art / a minimal art-ból és a konceptuális művészetből ered / a művészek a természetben hajtanak végre különféle változtatásokat / pl. nagy mennyiségű föld, kő vagy homok kiállítása a galériákban / *Walter de Maria*: 500 köbméter föld / kivonulás a valóságos térbe, tájba, városi környezetbe / *Robert Morris*: Obszervatórium c. 70 m széles mesterséges domb a nevadai sivatagban (240 000 t kő és föld) / *Michael Heizer*: Kétszeres negatív; *Walter de Maria*: Egy mérföldnyi vonal / *Javacheff Christo*: Völgyzáró függöny

kinetikus művészet – Moholy-Nagy László fénykinetikus kísérletei, Alexander Calder mozgó óriásplasztikái / a művészet és a technika közötti határok elmosódása - vizuális kutatás / a mozgásillúzió helyett valódi mozgás - változás bevezetése / mechanikus, mágneses vagy elektronikus mozgatás / hang - és fényeffektusok / *Nicolas Schöffer*: Kinetikus tornyok - a környezeti változásoktól függően változtatják a fény- és hangeffektusokat, a konstrukció mozgását) – *Zero csoport (német)* / *Haraszty István: Acélmosoly, Fügemagozó, Agyágyú* /

hiperrealista szobrászat – Duane Hanson – Asszony bevásárlókocsival

intermediális művészet – junk culture (hulladék-, szemétkultúra) / a civilizáció fogyasztói mechanizmusa által elhasznált tárgyakból, hulladékanyagokból készülő művek /

individuális mitológia - szokatlanul személyes hangú művészet / az alkotófolyamat szubjektív forrásainak hangsúlyozása / a történelem előtti kultúrák egyéni értelmezése / a mítosz és a művészet kapcsolatának középpontba állítása (*Christian Boltanski* saját múlt rekonstruálása, gyermekkori fényképek összegyűjtésével / mágikus stratégiák a halál ellen

happening – történés / a jelenben zajló eseménysor, véletlen és megtervezett mozzanatok, a művész aktivitása és a közönség bevonása is / a színházi előadástól eltérő, egyszeri és megismételhetetlen realitás / színészet nélkül

mail art - postai művészet - tömegessé váló nemzetközi művészeti tevékenység / a posta kellékeit (levél, levelezőlap, csomag, távirat, bélyeg, pecsét) veszi igénybe kapcsolatteremtésre, művészi „üzenetek” közvetítésére (elküldeni, megkapni, átalakítani, kicserélni, gyűjteni és kiállítani) angol nyelvű / kollázs, assemblage / a művészeti intézményrendszer bojkottálása / függetlenedés a művészeti piactól, a közönség elvárásaitól /

a korszak „népművészete” / a budapesti, *Galántai György* vezette *Artpool Archivum* - nemzetközi viszonylatban is jelentős gyűjtemény

Hazai happeningek, pop-art, op-art és hiperrealizmus ihlette munkák (*Jovánovics György, Méhes László, Bak Imre, Nádler István, Hencze Tamás, Molnár Sándor*) 1970-73 illegális kiállítások - Balatonboglári Kápolnatárlatok néven - a mozgalom szervezője: *Galántai György* (résztevői: *Erdély Miklós, Hajas Tibor, Szentjóbó Tamás, Maurer Dóra, Pauer Gyula, Haraszty István, Türk Péter, Altorjai Sándor, Halász Péter*)

20. B) Mi a mélynyomás alapelve? Ismertesse a mélynyomás anyagait, technikáit, ezek képi jellegzetességeit, a nyomtatás módját! Mutassa be a mélynyomásos illusztráció és képgrafika európai történetét, a legfontosabb alkotókat, műveiket! Említsen 20. századi és kortárs alkotókat! Beszéljen a mélynyomtatással készült illusztrációk és a tipográfia történeti összefüggéseiről!

Kulcsszavak, fogalmak:

- Alapelv: a nyomófelület mélyen, a nemnyomó felület magasan helyezkedik el.
- A rézmetszet, a maratásos karc, a hidegtű, az akvatinta, a mezzotinto, és más eljárások technikai meghatározása, képi jellegzetességei
- A nyomtatás módja, szükséges anyagok, eszközök
- Jelentős alkotók a mélynyomásos illusztráció történetéből
- Jelentős alkotók mélynyomásos képgrafikái a történeti és a modern időkben. Kortárs példák
- A mélynyomásos illusztrációt jellemzően a szedéstől elkülönített oldalra nyomták, ezért a képalírásokat is a mélynyomásos dúcon rögzítették. A rézmetszetes betűformák hatottak a 18. századi betűtervezésre.

